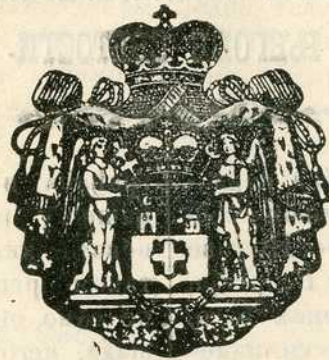

СРПСКИ СИОН

Год. XV

Број 25

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у четвртак 15. децембра 1905.

ЗВАНИЧНО.

Рукоположени, произведени и одликовани.

Његово Високопреосвештенство Г. Епископ-Дијецезан горњо-карловачки *Михаило* благоизволио је дана 20. нов. о. г. рукоположити свршеног богослова *Јанка Кравића* за ђакона, а сутрадан на Ваведеније пресв. Богородице (21. нов.) за презвитера у епископ. катедралној цркви у *Плашком*, који је одређен за сист. капелана у *Горњем Грачацу*.

По високом овлаштењу Његове Светости, Г. епископ темешварски Високопреосвештени др. *Георгије Летић* у дворској капели рукоположио је 10. о. м. монаха вел. реметског *Кирила Секулића* за јерођакона, а јерођакона јазачког *Леонгија Степановића* за јеромонаха; 11. о. м. монаха раковачког *Дамаскина Борјановића* за јерођакона, јерођакона истога манастира *Митрофана Видаковића* за јеромонаха, а *Саву Теодоровића* професора катихету велике реалне гимназије у Земуну произвео за протојереја; 12. о. м.

монаха мало-реметског *Лукајана Младеновића* за јерођакона, јерођакона гретешког *Виктора Љубичића* за јеромонаха, а *Лазу Богдановића*, пароха осечког произвео за протојереја.

Осим тога 10. и 11. о. м. изволео је све слушаоце IV. године богословије произвести за чтеце.

Његова је Светост Преузвишени Г. Патријарх *Георгије Бранковић*, приликом своје 50. годишње свештеничке и архијерејске службе, благоизволела именовати за почасне протојереје: *Младена Бирића* пароха дописинског, *Косту Змејановића* пароха грчанског и *Миливоја Милошевића* пароха шидског.

Одликовати црвеним појасом парохе: *Драгутина Протића* из Боботе, *Миливоја Петровића* из Негославаца, *Симеона Араницког* из Ст. Пазове, *Душана Магарашевића* из Даља, *Младена Бекића* из Лаћарка, *Симеона Љубинковића* из Дабринаца, *Атанасија Тошића* из Бежаније, *Јована Маринковића* из Ашање и *Дана Луку Мишића* из Црига.

ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦА
СВЕШТЕНИЧКЕ И АРХИЈЕРЕЈСКЕ СЛУЖБЕ
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ.

По утврђеном програму одбора карловачког за прославу педететогодишњице свештеничке и архијерејске службе Његове Светости патријарха српскога Георгија, започета је свечаност у понедеоник 5. о. м. у очи св. Николе бденијем у св. николајевској — саборној — цркви.

На бденију је началствовао високопреосвештени г. епископ будимски *Лукијан*, уз суделовање г. г. архимандрита: Анатолија Јанковића и Георгија Видицког; прото-синђела: Давила Пантелића, Гаврила Ананијева, др. Августина Бошњакковића; игумана: Митрофана Павловића, Сергија Попића, Јосифа Јовичића; управитеља манастирских: Нестора Опшића, Давила Браковића; протојереја Михаила Вучетића, пароха из Црне баре у Србији и јеромонаха др. Владимира Димитријевића; протођакона Макарија Гаврилова и јерођакона Никанора Чобановића.

На бденију су били присутни и остала високопреосвештена г. г. епископи.

Црква беше пуна побожног народа из Карловаца и са стране.

Богословски је кор дивно одговарао на јектенија, а и певци су за певницама били најбољи појци — богослови, па и два су припозната и позната певца појала и то пречасна г. г. Лукијан Дожудић, архимандрит манастира св. Петковице у Мачви и протојереј Сава Теодоровић, професор и катихета земунске вел. реалне гимназије.

Око 7 сахати у вече започела су звона звонити у свима црквама и прагије пуцати, за које су време мање више све приватне куће, а и сва јавна здања у главном сокаку осветљена била.

Међу тим су стигли пред двор бакљоноше, којих је било до 120, а међу њима, осим ватрогасаца и повећи број одличних

грађана и чиновника, те пошто се поређаше у редове, заоче кор богословски певати химну Његове Светости и то с таким прецизношћу, да су изненађени били не само они, који су је више пути слушали, него и они — странци — који је тада први пут чуше.

По отпевању њеном, поздрави Његову Светост г. Душан Милаћ председник карловачке српске црквене општине и градоначелник овим поздравом:

Ваша Светости!

Преузвишени Господине!

Још само неколико часова пак ће се навршити пола века од оног значајнога дана, када је Ваша Светост обасута благодаћу св. духа ступила у свештенички чин.

У дугом низу година свештеничке службе, Ваша је Светост неуморним деловањем у служби Богу, цркви и народу, отаџбини и престолу стекла признања од најпозванијих фактора св. архијер. синода и Превишњег престола, који су Вашу Светост подигли на достојанство епископско, а српски народ на сабору од год. 1890. изабрао је Вашу Светост за Митрополита и Архиепископа Карловачког и Патријарха српског.

Од тог времена па за ових 15 година ми карловачки становници из сопственог посматрања, најбољи смо сведоци о патриотичном старању Ваше Светости око уређења народно-црквених одношаја Митрополије Карловачке, а од тог времена смо подједно и најбољи сведоци и ревном настојању Ваше Светости око утемељења и напређења нашег истина маленог али у новијој повесници српског народа значајног града, те приликом 50-то годиш-

Њице свештеничке и архијерејске службе Ваше Светости, испуњени осећајима дубоко поштованим према узвишеној особи Ваше Светости, а у знак синовске љубави и оданости и топле захвалности за сва она многобројна племенита дела која је Ваша Светост овоградском становништву досада указала, кличемо из дубине душе:

Да живи Његова Светост
Преузвишени Господин
Георгије Бранковић
српски патријарх!

На овај је поздрав Његова Светост патријарх у главном ово одговорио:

Драги моји Карловчани! Хвала вам на тој љубави, коју сте и овом приликом показали према мени. Хвала на труду, ког сте уложили око приређивања ове свечаности. Хвала на изјавама оданости, које ми на уста вашег говорника изјависте. Хвала вам на свему том, а нарочито на искрености, којом учествујете у прослави педесетогодишњице мојега свештениковања. А кад вам на свему том кажем хвала, морам одмах исказати и радост своју што видим, да сте добрим путем пошли, да добрим путем идете, па вас молим, да се тога пута и одсада држите, па се не ћете кајати. Ја вам могу то рећи данас, кад сам по милости Божјој дочекао ове године, могу вам рећи као старац, који је у животу свом стекао много искуства, да добрим путем ходите: држите се своје свете цркве, своје црквене јерархије, поштујте и чувајте своје, који су то својим животом, радом и делима заслужили, а немојте се поводити за речима, које вас одводе са правога пута хришћанске науке, правога родољубља и домољубља... А можете бити уверени, да вам ово говорим из искренога срца, јер знате, да сам се трудио, колико сам могао за ово неколико година овде, да допринесем и ја који камичак за нашу заједничку зграду, на подизање овога свима нам подједнако милога града, на потпомагање наше сиротиње, јер смо сви браћа по Господу, по крви и колону.

Још вам једном најискреније захваљујем и благосиљам вас као своју децу

духовну и желим, да свако од вас дочека моја лета у здрављу и задовољству, па и кад мене више не буде, да ме се сећате, како смо у међусобној љубави заједно делили добре и зле удесе овога живота, а све за свету цркву нашу и народ наш, за престо и домовину.

За тим је одевирала војничка бачка петроварадинске пуковније бр. 70. познатом својом прецизношћу једну пијесу, а по свршетку њеном отпева кор карловачке гимназије св. Савску песму.

Како је тиме исцрпљен био програм тога вечера, одевирала је банда још неколико пијеса, и бакљоноше се упутише одређеном месту за угашење бакљи.

* * *

На св. Николу у 6 сахати из јутра почеше звона звонити на свима црквама уз пуцњаву прангија.

Војена је музика пред двором одевирала неколико пијеса.

У 8 сахати, искупило се многобројно свештенство оба реда и повећи број световњака у дворској — синодској — дворани, да буду присутни при предавању Његовој Светости узвишеног ордена великог крста Леополдовога, што га је у очи св. Николе донео кр. одсечни саветник уг. министарства велемојни г. Павле Јовановић.

Његова Светост патријарх Георгије ступивши у дворану са свима преосвештеним г. г. епископима у најсвечанијем оделу, буде поздрављен са виšekратним: Живео!, те стаде на узвишено место — трон —, а око њега се поређаше г. г. епископи.

У том уће у дворану изасланик г. Јовановић, те поклонивши се Његовој Светости рече му, како је Његово Величанство наш премилостиви господар и краљ Фрања Јосиф I. приликом Ваше прославе 50. годишњице свештеничке и архијерејске службе благоизволело одликовати Вас узвишеним орденом великог крста Леополдовога уз превишње своје ручно писмо, ког имам част Вашој Светости предати.

Предавши га Његовој Светости патријарху, он га отвори, те прочита га прво на мађарском а по том на српском језику, које гласи:

Драги Патријарше Бранковићу!

Када Ви по великој Божјој милости славите педесетогодишњи јубилеј службе свештеничке, осећам се побуђеним да Вам том приликом, као видљив знак краљевске Своје милости и благовољења, у признање Ваше верности Престолу Моме и отаџбини, као и многостраних заслуга Ваших стечених на пољу црквеном, просветном и хуманитарном подарим, без таксе, велики крст Свога Леополдова реда.

Дано у Бечу 9. децембра 1905. године.

ФРАНЦ ЈОСИФ с. р.

Потом отворивши кутију с орденом изасланик г. Јовановић, метне га на Његову Светост заједно са звездом што иде уз тај орден, на што Његова Светост рече: Дубоко тронут овим ретким и великим одликовањем Његова Величанства, оно ће ми бити не само мелем срцу моме, него даће ми још веће снаге и крепиће ме у свагдашњој мојој верности и оданости Његовом Величанству да и на даље вршим савесно своје дужности, те молим Вас да изволите преузвишеном г. угар. министру председнику изјавити моју захвалност што ми је на овај начин достављено превишње одликовање, и да ћу ја у своје већ време лично се захвалити Његовом Величанству, које нека превишњи још много година поживи. Живело! живело! живело!, на што се присутни у неколико пута са: Живело! одазваше.

Г. изасланик Јовановић ступивши поново пред Његову Светост патријарха, изјави му да је овлаштен од г. министра председника да му лично преда и његову честитку приликом ове његове прославе, те је прочита на мађарском језику, која гласи:

[Превод с мађарскога изворника].

Краљевски угарски министар-председник.

5364.

М. П.

*Преузвишени и Високопочасни Господине
Архиепископе-Митрополите и Патријарше!*

Његово царско и апостолско краљевско **Величанство** благоизводило је, о пе-

десетогодишњем свештеничком јубилеју *Ваше Преузвишености*, на мој најпонижнији предлог, управити *Вашој Преузвишености* милостиво краљевско ручно писмо и савезно са тим највишим Својим писмом, као видљиви знак Своје превишње краљевске милости и благовољења подарити *велики крст Леополдова реда*.

Достављајући сада споменуто милостиво краљевско ручно писмо, као и инсигнија тога реда, с радошћу употребљавам ову прилику, да и ја поздравим *Вашу Преузвишеност* о полувековном Вам свештеничком јубилеју и да *Вашој Преузвишености* пожелим срећу на овој ванредној манифестацији највише краљевске милости и благовољења.

Примите *Ваша Преузвишеност* искрену изјаву мојега одличнога поштовања.

У Будимпешти дне 14. децембра 1905.

Барон Геза Фејервари с. р.

Његова Светост изјави г. изасланику Јовановићу, да изволи преузвишеном г. министру изјавити његову захвалност и да ће у своје време лично се захвалити, коју нека превишњи још много година уздржи у животу, на што се присутни одазваше са: Живео!

За тим је г. изасланик Јовановић честитао Његовој Светости патријарху и од своје стране и његову 50. годишњицу свештеничке и архијерејске службе и најновије превишње високо одликовање, пожеливши му још дуга живота и здравља на понос отаџбине, цркве и народа српскога, на што му се Његова Светост патријарха захвалио и на честитци и на труду.

Ступивши пред Његову Светост најстарији г. епископ Мирон, рече: уз овај час, а поводом прославе педесетогодишњице свештеничке и архијерејске службе *Ваше Светости*, примљено одличје узвишеног ордена Леополдовога, изволите *Ваша Светост* примити срдечно наше честитање ове Богом дане прославе, а као видни знак наше љубави и оданости и захвалности на учињеним од *Ваше Светости* добротствима цркви, школи и народу, ову белу камилавку, коју дај Боже да у здрављу *Ваша Светост* много година узноси.

Ово је одликовање — рече г. епископ Мирон — наш једногласни и једнодушни закључак, ког смо овде забиљежили, те предаде му га, који гласи:

Ваша Светости

Преузвишени Господине!

У благодарности спреам преблаготворца, који равна судбом христољубивог народа српског и који је Вашу Светост поставио за првопрестолника овопределне наше православне српске Митрополије и за Патријарха српског, са срцем пуним најискренијег признања за свако добро дело, које је Ваша Светост, за славу Бога, за добро цркве и за корист народа замислила, потпомогла и извела са најтоплијом захвалношћу за велике подвиге и жртве Ваше Светости за духовну просвету у цркви нашој и народу, који је Ваша Светост крунисала презнаменитим делом подизања православног српског богословског семинара уз богословско училиште у Карловцима, приступају данас о дану Ваше Богом благословене педесетогодишње службе свештеничке пред Вашу Светост, у Христу браћа Ваша, епископи целе Митрополије наше, пред престо првопрестолника својега поздрављајући Вашој Светости дан ретке славе.

Бог, који је благом десницом својом водио Светост Вашу кроз све дане живота и службе, који је Светост Вашу довео на престо патријарашки, који је био штит и помоћ Вашој Светости у свакој прилици и на сваком делу, Он нек и у напредак не ускрати Светости Вашој милости своје велике.

А да би и ми на данашњи дан и на видљив начин пред црквом и народом засведочили љубав нашу братску спреам Ваше Светости и благодарност нашу српску за велика и добра дела Ваше Светости, једнодушно Вас молимо, да изволите као заслужан првосвештеник наш украсити главу своју белом панакамилавком, коју Вашој Светости као дар љубави и благодарности наше поднашамо.

У Карловцима у очи св. оца Николаја 1905.

Мирон с. р.
епископ пакрачки.

Михаилъ с. р.
Еп. д. г. карловачки.

Гаврило с. р.
епископ вршачки.

Лукијан с. р.
епископ будимски.

Митрофан с. р.
епископ бачки.

Георгије с. р.
Епископ темишварски.

Затим метнуше Његовој Светости патријарху на главу белу панакамилавку, на којој сјаје брилијантски крст г. г. епископи Лукијан и Георгије.

Његова Светост патријарах захваливши се на том ретком одликовању — рече, — да се њему у толико више радује, што је оно учињено из признања досадашњег његовога рада од њих, који су сви његов рукосад, и он је уверен о њиховој оданости и једнодушности, чему за доказ може послужити и наш досадашњи рад. Истина — рече — да се не можемо похвалити са особитим резултатима нашега рада, ал' се радујем што видим, да је на боље пошло и да ће доћи време кад ће се увидети, да је наш рад увек смерао на добро наше цркве и народа, а особито се радујем и веселим, што је Његово Величанство благоизволело одобрити наш рад, што ће нас и у будуће соколити да у досадашњем правцу радимо.

Пожеливши и г. г. епископима да и они дочекају, да прославе у здрављу своју педесетогодишњицу свештеничке и архијерејске службе, пољуби се са свима, пошто су га сва г. г. епископи прво пољубили у руку.

Овај је приказ био веома дирљив, и присутни су у глас извикнули у неколико пути: Живели, а по неки су рекли, помислили и пожелели, да така љубав и слога у свему узвлада међу њима, што ће од неоцењене користи бити и по цркву и по народ.

Кад је Његова Светости, украшена необично високим одличјем Краљевске милости

и признања и чисте љубави браће своје епископ^{ске} и примивши писмену честитку преузвишенога кр. угар. министра председника и усмену изасланика високе краљевске угарске владе, праћен одушевљеним клицањем многобројне присутне публике из свечане дворане, отишао у своје одаје, превео је ректор богословије одмах наставнички збор богословског училишта, а с њим и одашанство слушалаца богословије, у којем је био довољан број семинариста и изасланство богословског књижевног друштва „Слога“, те је у име свију поздравео високом јубилару и педесетогодишњицу свештеничке службе и ванредно превишне одликовање и необично одликовање са стране епископа цркве, које је одликовање прослављени јубилар добрим, ако не и највећим делом, заслужио благословеним радом својим око препорођаја Богословског училишта и подизања богословског семинара уз исто.

Његова Светост, благодарећи на тој честитци, соколио је и наставнике и слушаоце на све живљи рад, а такав рад не ће остати без плода, па се и од Бога нада да ће семинар благословеним плодом уродити.

* * *
Због предаје ордена и беле панакамилавке Његовој Светости, није се могла св. литургија почети у $1\frac{1}{2}$ сахати, него тек у 9 сахати.

На св. литургији началствовао је г. епископ *Мирон*, уз суделовање г. г. епископа *Лукијана и Митрофана*; архимаандрита: *Анатолија Јанковића, Георгија Видицког; Илариона Зеремског, Лукијана Дожудића; протосинђела: Данила Пантелића, Гаврила Ананијева; игумана Сергија Пошића; синђела Др. Георгија Зубковића; протојереја; Јована Бороте, Милоша Рајковића, Димитрија Јанковића, Младена Боберића, Јована Јеремића, Михаила Вучетића; протођакона Макарија Гавриловог, јерођакона Никанора Чобановића и ђакона севтомашког Златоја Поповића.*

Пред почетак службе, дошао је у цркву и Његова Светост патријарх и стао у свој сто.

О причасном је ушао у олтар, а по свршетку литургије опет стао у свој сто.

У своје је време освећено кољиво свечарско-храмовно, а за тим је почето благодарење.

По јеванђељу стао је на предикаоницу г. ставрофор прота Јован Вучковић, ректор богословије, и изговорио ову беседу:

Бладыко святѣиши, благословен!

Са страхом и трепетом стао сам на ово мјесто, на којем би данас морао стајати когод знатнији и јачи, па да задовољи жељу вашу, побожна браћо.

Једва сам онoliko вијека проживио, колико је *Патријарх наш* одслужио. Благодат, које сам у цркви удостојен, ни издалека не досиже ону пуноћу, у којој се над *Њим* излила. Прениско сам спрам *Њега* на љествици јерархије црквене. Посао је мој, да извршujem оно, што *Он* са другима одреди.

Па могу ли онда пред лицем цркве и народа зацјевати данас славопој о животу, раду и заслугама слављенога јубилара озако, како би ви жељели и како би било право и милом Богу драго? Могу ли то и смијем ли то и покушати?!

Не кривите ме што из низине своје непросвијетљеним погледом својим не могу да досегнем до недоступне за ме висине. Не осуђујте ме што славим оком својим не могу да гледам у сунце и с њега да вам читам што на њему има. Задовољите се онијем, што вам са свог положаја у часу овом могу и смијем рећи.

А то је: *благодарите Богу и молиште се Богу!*

Као трава, као цвијет пољски, тако прецвјетава живот људски. Данас већ не живи човјек ни педесет година просјечно. Па ако је ко и с нејаким дјетињством и с незрелим дјечаштвом толико живио, и тај већ има доста разлога да буде благодаран Богу који располаже вијеком људским.

Но колико тек мора милости Божјој благодаран бити онај, који је у вијеку својем могао *педесет година* служити и радити, довијати се и напрезати, борити се и не малаксати!

Доживјети пак те године у служби *свештеничкој*, у служби, која по достојанству надмашује службу анђела небеских;

у служби, која тешкоћом својом претеже службу кнезова земаљских; у служби, која по одговорности превишује све заједно службе, што се врше и на небу и на земљи; у таквој служби проживјети педесет година и у њој бити узведен и на највидније и најопасније мјесто, то даје милост Божеја само онима, које на особит начин хоће да употреби за постизање својих намјера, обичном оку невидљивих, обичном уму недокучљивих.

Ријетки су такви. И ипак, гле, један од тих ријетких стоји ево и данас цио и здрав на челу наше цркве!

Шта срце *Његово* данас осјећа, какве се мисли роје данас у глави *Његовој*, какве се слике из дугога низа минулих педесет година у душу *Његову* враћају, какви се осјећаји понављају у срцу *Његову*, шта *Му* савјест данас говори, о свему томе једва би нам и сам у часу овом могао дати разговјетна рачуна. Али по оном што знамо о захтјевима, који се на такве избранике стављају, можемо бар наслућивати о свему томе.

Живо се *Он* данас мора сјећати страшнога оног часа, у који је клекнуо на једно кољено пред пријесто Цара над царевима, да испод руке епископа цркве устане као новорођени благодаћу Духа светога скромни *факон*, а затим и свију оних, којима је уз часну трапезу при служби помагао и свију оних, које је на молитву позивао.

Срце *Му* и данас мора задрхтати у сјећању на час онај, кад је пред пријесто Господара неба и земље клекнуо други пут и на оба кољена, да опет испод руке епископа цркве устане снабђевен сугубом благодаћу Духа светога као *презвитер* цркве, и сјећање *Га* сад води у безбројне оне побожне скупове, с којима се молио и за које је приносио најсветију бескрвну жртву. Анђелски ликови невине дјечице, коју је св. крстом просвијетлио и св. миром помазао; густе редови скрушених покајника, које је мирио с Богом и ближњима и с рођеном њиховом савјести; дуги низови побожних причесника, којима је са зебњом и страхом пружао пречисто тијело и крв Господњу; весело коло најљепших

нада препуних брачника, које је брачним вијенцем овјенчао и у брачном животу снажио, мирио, на љубав и триљење упућивао, — сви *Му* лебде данас пред очима. У души *Му* се данас понављају слике српских домова, у које је благослов доносио, слике српских породица којима је славу освећивао. Ропец самртни који је слушао кад је болеснику час смрти, олакшавао, јаук туге и бола, која *Му* је срце парао кад је мртваца до гроба пратио и гробове прекаћивао, морају данас одјекивати у души *Његовој*. Сви које је учио и тјешио, савјетовао и опомињао, хвалио и карао, сви траже данас мјеста у души *Његовој* и враћају *Му* у памет проживјеле часове, дане и године тешке, али и утјешне службе свештеничке.

Збор свештеника и учитеља, цркве и школе, које је пазео и надгледао као *прошопрезвитер*, ређају се данас испред *Њега* и дозивљу *Му* у сјећање све пријатне и непријатне успомене, труд и напор око тога посла.

Другови *Његови* у *грађанском* животу и другови на послу *црквенонародном* из доба тога, излазе данас пред *Њега*, да му напомену и успјехом крунисане заједничке замисли и кораке, а и оне који су стали много зноја, па ипак су били безуспјешни.

А какве *Га* мисли обузимљу кад се сјети и онога часа знаменитог, у који је и по трећи пут клекнуо пред пријесто Бога најсветијега, да испод раскрыјеног над главом *Му* св. еванђелија и рукџу поглавара и епископа цркве, обучен благодаћу Духа светога у сву пуноћу части и власти црквене, устане као *епископ* цркве, да се на небу цркве јави као сунце, које треба да је освјетљава и оживљава и око којег се сав живот цркве креће, упијајући из животног зрака *Његових* снагу за сјај свој, љепоту и величину!

И оно сунце са небеса троши се свијетлећи свијету. Још више мора се трошити сунце цркве, као што је епископ још у давној давнини назван, освјетљавајући сваки крајичак у њој и разгонећи таму духовну и сјен смрти, што се надносе да башгину Христову покрију и подаве. И колико је људи, прилика и одношаја, који данас на-

виру на душу сиједога владике, пунећи је успоменама разнобојним из службе епископске и обнављајући у срцу *Му* разноврсне осјећаје. А они, које је за то вријеме благодаћу Духа светог родио цркви, да буду духовни родитељи толикима у њој, савијају се данас око душе и срца *Његова*, да *Га* опомену на наде и зебње, у којима их је родио.

И тих крупних мисли и тих потресних осјећаја још није доста. Још се крупније истичу, још се потреснији намећу.

Благословом Божјим и вољом цркве и народа у њој, уздигнут је *Он* на прво мјесто у цркви нашој, уведен је у први пријесто њезин, постао је *Архиепископом Мишрополитом* нашим, *Патријархом српским!*

Старање о свему у цијелој цркви, брига о свем народу у њој, истицање нових свјетлића на небу цркве, снажење замућених извора животу цркве, отварање нових, вођење брода цркве да га не оштете бијесни таласи помамне буре, утврђивање ударених и ударање нових чврстих ослонаца животу цркве и народа и остали безброј таквих послова, како ли се данас све то оцртава у души *Првопрестолника нашега*, како ли запљускује срце *Његово*?!

Сваки човјек за се може да живи о кори хљеба, уз мало воде. Али, не знам да ли бих рекао: благо, или бих јаукнуо: тешко оном, ко је постављен да се брине о животу заједнице људи, о животу народа. Хљебом и водом не одржава се народ у животу. Да народ живи, треба племенитије хране. Ко му је на чело дошао, тај га мора хранити срцем својим и мора му давати душу своју, ако хоће да народ под његовом влашћу буде жив и напредан! А уз то још мора и приправан бити да крвљу својом напоји пакосне завидљиве и грабежљиве звјерове, којих свуда има и који највише вребају на оне, који су у највишој части и власти, јер што се човјек више диже, тијем је увијек и гromу ближе!

Какве мисли, какви осјећаји овлађују у часу овом, душом и срцем *Патријарха нашег*, при погледу на петнаест минулих година патријарашке службе, то нијесмо кадри ни слутити. А кад додамо томе још

и сјећање на личне радости и жалости за дугих педесет година службе јавне и над свим још и суд савјести која данас пита, да ли је све било онако, као што је требало бити; онда ћемо бар донекле појмити како *Му* сада срце куца при доказима данашњим *Највише владарске милости*, даним преко нарочитог изасланика Високе кр. угарске владе, који *Му* је јутрос пред многобројним свједоцима предао *Највише ручно писмо Његова Цар. и Кр. Апостол. Величанства, премилостивог нашег краља Франца Јосифа I.*, у којем се са пријестола владарева признаје вјерна *Његова* служба пријестолу и отаџбини и заслуге велике за цркву и просвјету у народу, ради чега *Му* подјељује *Владар*, на начим досада нама непознат, знакове *узвишенога Леополдова ордена*; како ли *Га* је потресла љубав, признање и оданост браће у Христу, *епископа* цркве наше, који јутрос, пред истим свједоцима, украсише часну главу *Његову бијелом камилавком*, досада невиђеном на глави *Првопрестолника* наше цркве, и моћи ћемо бар приближно замислити колико благодарности одаје данас душа *Његова* Богу, колико *Му* се узбуђено срце Богу моли.

А у тој благодарности *Његовој* и у тим молитвама *Његовим* Богу, морамо и ми свјердно учествовати.

Свеза љубави, којом смо везани сви један за другога којом смо везани за *Њега* и за све оне, око којих се *Он* трудио и за које је *Он* радио, уважање на које смо обвезани спрам сиједице главе, поштовање које смо по налогу Божјем дужни свагда исказивати спрам духовних својих отаца, а тијем више спрам првога међу њима, све нас то гсди и сили, да своју благодарност Богу и своје молитве особито дајасмо још са *Његовима*.

Па, сво нас, *свети Патријарше*, у име свију, који осјећају дужност да данас с *Тобом* заједно савију кољена своја пред најмилостивијим Промислом небеским у најсмјернијој благодарности за сва добра и све благослове, којима је за пуних педесет година свештеничке службе *Твоје* обасипао *Тебе*, а преко *Тебе* и људе, прилике и одношаје, са којима си на разним положа-

јима у цркви нашој светој, у држави нашој љубљеној, у народу нашем милом у даљи или тјешњи додир долазио. Ево нас у име свију, који су у љубави спрам цркве своје и народа својега искрено увјерени, да данас с *Тобом* заједно треба да излију срца своја у топлој молитви Богу љубави и милосрђа, да милостиво прими жртву коју си му у дјелима својим пружио и да *Ти* буде милостив судија за све што си у дугом и напорном педесетогодишњем раду по немоћи и слабости тијела или духа превидио, промашио, заборавио, или погријешило, па да *Ти* и унапредак не ускрати милости своје велике и не открине лица својега од цркве своје, којој *Те* на чело поставио и народа који *Ти* се слободном својом вољом повјерио. Ево нас у име свију, који се не могу оглушити праведном гласу будне савјести што их зове, да *Ти* данас докажу љубав своју братску и српску, па *Ти* данас искажу синовско поштовање, да *Ти* данас одаду заслужено призвање з. све Богом благословене плодове мара и муке, труда и љубави *Твоје* у цркви, у школи, у народу нашем. Ево нас у име свију који вјерују у моћ и силу благодарности и молитве, који вјерују да благодарношћу својом и молитвама својима могу укријепити добру вољу *Твоју*, подржати снагу *Твоју*, умножити љубав *Твоју*. Ево нас пред пријестолом *Твојим*, ево нас пред лицем Божјим, пред којим с *Тобом* заједно преклањамо кољена своја молећи му се: Спаси Господи њ помилуј сваткишаго патријарха нашего Георгја и одржи нам Га, Боже, вк мирѣ цѣла, честна, здрава, долгоденствѣкша, правк правѣкша слово твоѣа истиннѣ још на многгаж лѣта!

По свршетку беседе, присутни су у цркви у неколико пута узвикнули: Живела Његова Светост!

На служби је одговарао на јектенија кор гимназијски, а на благодарењу кор богословски. И један је и други на оште задовољство појао.

Црква беше пуна света и на литургији и на благодарењу, и то како из места, тако и са стране и то већином најодличније особе, као генерал витез Кнежевић, барон Вајић, вел. жупани Зака и Хидегхети,

изасланик кр. уг. министарства одсечни саветник Јовановић, поджупан Суботић, народни добротвор и велепоседник Лазар Дунђерски, Тона Хаџић, председник Матице Српске, Др. Лаза Костић књижевник, кр. саветник Стева Јовановић, изасланици Српског клуба: др. Милан Максимовић, Илија Машић, Стева В. Поповић, Гаша Девић, Никола Петровић; Риста Телечки посланик са угарског сабора, др. Живко Богдан градоначеоник в. кикивдски, др. Ђока Радовановић, Ђура Вукићевић, др. Стеван Малешевић, др. Стеван Кронић, др. Паја Јанковић, др. Младен Мађаревић, Мита Топаловић, др. Ђурица Живковић, др. Сава Недељковић, Стева Симонковић, Коста Стефановић из Темишвара, и многи други, као и многи изасланици епархијских власти и црквених општина и разних изасланства и корпорација.

Кад се изишло из цркве, прошло је било већ $\frac{1}{2}$ 1 сахата, те са одмах отишло у двор на честитање.

За честитање је била одређена дворска дворана — синодска.

Прво се поклонило Његовој Светости патријарху изасланство Текелијанума из Будим-Пеште под водством г. епископа Лукијана, који га је овим поздравом поздравио:

Ваша Светости!

Преузвишени Господине Паријарше!

Следећи искреним осећајима срца нашег и побуђени љубављу и оданомшћу према Вашој Светости, дошли смо ево и ми патрони будимпештанског завода Саве Текелије, да Вам се, као врховном патрону нашем, приликом ове данашње ретке прославе педесетогодишњице свештеничке службе Ваше, дубоко поклонимо и усрдну честитку принесемо.

Радостан је овај дан за цео народ српски у митрополији карловачкој, јер у Вама гледамо не само доброга и благога духовног оца и старешину, — неустрашимога борца и снажнога бранича истине и правде, — мудрога путовођу нашег у животу црквеном и просветном, већ и великога народнога добротвора, којег ће име пред имена највећег добротвора нашег Саве Текелије златним словима

бити забележено у историји српске цркве оностраног народа нашега.

Није нам намера, а нисмо ни позвани, да ређамо неувеле заслуге Ваше, које сте досадашњим радом и животом Вашим стекли — онда, када нам о томе најбоље и најкомпетентније говори малочас прочитано превишње ручно писмо Њ. ц. и апост. кр. Величанства, премилостивог владара нашег Франца Јосифа I., из кога разумесмо, да Вам је, као видљиви знак краљевске милости, у признању Ваше верности прејасном престолу и домовини, као и Ваших многих заслуга на пољу црквеном, културном и добротворном поделити благоизволело велики крст узвишенога свога Леополдовога ордена, и тиме нам је јасно показао какав нам подбајет Архијереј.

Стога ево и ми подносећи Вам искрену честитку нашу, обраћамо се са чувством топле благодарности Богу свемогућем, што Вам је дозволио да и овај радостан дан у потпуној душевној и телесној снази и са усрдном молбом, да Вам благослови остатак дана живота Вашег најобилатијим благословом, да Вам и надаље подарује крепка здравља и воље истрајне и да Вас још дуго и много поживи на понос и дику цркве православне и народа Српског.

Његова се Светост срдечно захвалио на пажњи и честитању патронатвој, и као што се — рече — радовао кад је патронат Текелијанума примио управу у своје руке, јер је уверен био, да ће се под његовим мудрим руковођењем савесно вршити воља његовога основаоца великог родољуба српског Саве Текелије, тако се и сада радује, што се није преварио у свом очекивању, и уверен је, да ће се тако и у будуће радити.

По добијеном благослову од Његове Светости, ступише пред њега изасланици добро-босанског митрополита Николаја Мандића, протјереј и члан конзисторијални Димитрије Јанковић; монашког свештества епархије шабачке Лукијан Дожудић, архимандрит ман. св. Петковице у Мачви и епископа шабачког Сергија, протјереј и парох Црно-Барски Михаил Вучетић, те

изасланик високопреосвештеног господина АЕпископа и Митрополита Николаја Мандића, протопрезвитер Димитрије Јанковић редовни члан епарх. цркв. суда у Сарајеву поздравио је Његову Светост овако:

Дозволите, Ваша Светост, да у лијепи вијенац искрених и добрих жеља, којом Вас приликом данашње светковине пространа Митрополија Карловачка и изван ње многобројни поштоваоци Ваши поздрављају: уплетем споменак светосавске митрополије добро-босанске, односно Њеног Високопреосвештеног јерарха господина Николаја, у чије име част узех Светости Вашој предстати.

Високопреосвештени господин Николај радује се, што су милост Божија и благослов Светитеља Саве на Светости Вашој, те сте дочекали славу педесетогодишњице свештеничке службе, славу ријетку и само изабранима задржану. Ту радост своју исказује Високопреосвештени господин молитвеним учешћем у данашњој светковини за повољно здравље и дуг вијек Ваше Светости, да би се крмило брода Митрополије Карловачке за „срећу и напредак српске прав. цркве и народа још дуго у засвједочено вјештим рукама Ваше Светости налазило. Подај Господи на многа љета!“

На овај поздрав је Његова Светост одговорила овако:

Захваљујем на лепој пажњи господина митрополита, и молим вас, да га од моје стране поздравите и да му моју захвалност и ви изразите, а ја ћу се већ доцније и писмено захвалити.

Други га је поздравио овим поздравом:

Ваша Светости!

Најмилији ми је дан овај, када сам доживио да поздравим 50-то годишњицу Вашој Светости.

Ово чиним и као стари пријатељ из првих дана ове 50-то годишњице, а и по одобрењу мога преосвештенога епископа г. *Сергија*, у име свега братства монашкога реда, епархије Шабачке.

Ова света дужност, у толико је јача, јер сматрам ову свечаност народа Српског.

Кад сви знамо, да је књига народних добротвора одавна затворена, а затворио је деспот Ђурђе Бранковић — Максим владика, који је зидао цркве и манастире, на утеху народа Српског —; онда је тим већа радост ова кад видимо да је после 400 година та књига српских добротвора отворена, и међу прве добротворе српске, народ је уписао име Ваше Светости као великог свог добротвора и Мецену.

Честитајући ову 50-то годишњицу, желим да Господ Бог подржи Вашу Светост: мирна, цјела, чесна, здрава, на много година, а на срећу народа Српског!

На овај се поздрав Његова Светост патријарах лепо захвалио и монашком свештенству шабачке епархије, а тако исто и поздрављачу, ког зна из својих млађих година.

А трѣћи га је поздравио са изјавом, да га је високопреосвештени г. епископ дијецезан Сергије изволео послати, не само да поздрави лично и честита Вашој Светости ретку прославу, што ево и чиним, са жељом да свемилостиви уздржи Вашу Светост још много година у животу и здрављу, како би сте могли извести и оживотворити и остале Ваше намере на корист и напредак цркве, школе и српског народа, него да и Вашој Светости предам ручно писмо г. епископа Сергија, што ево и чиним.

Његова се Светост захвалио на љубави и сећању г. епископа Сергија, и ја ћу се — рече — већ писмено захвалити му, а за сада му изручите мој поздрав. Ваше пак жеље, то су и моје жеље и ја се свемилостивом молим да ме уздржи у животу и здрављу, да оживотворим све моје жеље и намере.

По добијеном благослову од Његове Светости, стаде пред Његову Светост свештенство монашког реда, скоро сви настојатељи манастира простране митрополије карловачке, и најстарији архимандрит Анатолије Јанковић поздрави га овим говором.

И ако су можда неки фрушкогорски, или у опће ко од настојатеља српских манастира митрополије карловачке приликом

ступања В. Св. на патријарашки престо, имали бојазан и страх, да В. Св. као бивши мирски свештеник неће бити монашком чину и манастирима наклоњени, и да се нећете на њих много ни обазирати, ти, ако су у животу данас, морају признати, да су тада у великој заблуди били, и да им је страх био неуместан, јер су се уверили о противном, т. ј. да сте се В. Светости за време патријарховања свога не само старали и заузимали за нас и куће наше, него сте нас и бранили од разних нападаја, што их особито у новије време подиглоше против нас синови српскога народа нашег; и ако смо у тој борби постигли ма какав успех, имамо захвалити једино Вашој Светости.

Пробавивши В. Св. своје најбоље године у свету, и проучавајући потребе нашега народа на свима пољима, увидели сте као патријарх српски, како попут осталих сталеза, а наине свештеничког и учитељског, за која се звања ишту данас веће спреме од некадашњих, треба да се наоружају већим знањем и они, који желе ступити у монашки чин, те сте са тадашњим настојатељима манастирским установили, да се у ман. Хопову подигне монашка школа за будуће калуђере. Истина, та монашка школа није у свему оправдала оно поверење и жртве, што се у њулагало и уложило, али В. Св. остали сте и на даље постојани у одлуци својој, да треба будуће калуђерство да има јачу и бољу спрему од оне, што се може у манастирима постићи, те је заузимањем и настојањем В. Светости, а манастирским прилозима, подигнуто оно дивно семениште манастирског питомца, у ком ће се достојно спремати они, који желе да ступе у монашки чин.

Уз то неможемо а да В. Светости, и овом приликом не споменемо, и да се не сетимо оног Вашег мушког држања и брањености наших и манастирских права, када је наш народно-цркв. сабор без нашег питања и пристанка одредио сасвим други правац у економији манастирској, из које је хтео истиснути законите њихове власнике и поседнике, а да сте В. Св. и у томе успели, и могли сачувати нас и куће наше од по-

менутог умишљаја, допринело је доста и то, што су мање више све наше куће за време патријарховања В. Светости јако коракнуле у сваком погледу у напред, те није било бојазни, да ћемо их ми упропастити, јер ко гради и дограђује, тај не руши и неупропашћује.

Узевши све то у обзир и захваљујући и овом приликом В. Св. за сва та добра, и препоручујући се и на даље у милост Вашу, поздрављамо В. Св. данашњу 50. годишњицу свештеничке службе са искреном и синовном жељом, да свемилостиви Творац дарује В. Св. и од сада живота и здравља, те да још дуго управљате нашом црквом, себи на духовну радост, а цркви, народу, и монаштву нашем на понос и дику.

Уједно молимо, да благоизволите у знак синовне оданости и благодарности наше милостиво примити ову спомен-књигу, што Вам ју поводом данашње славе захвална срца наша у највећој смерности подносе кличући: Да живи св. патријарх наш Георгије много и дуго! (Адреса је ова штампана у 24. бр.).

На предату адресу и поздрав одговорио је Његова Светост патријарах, захваливши им се — рече — да се радује, што је монашко свештенство за време његовог патријарховања јако унапред коракнуло и да су мање више све куће много сјајније, него што беху у време његовог доласка, што мени — рече — чини велико задовољство, те позвавши их, да и у будуће слушају њега и да савесно врше своје дужности, да се немају никога бојати, јер он им је највећи заштитник и пријатељ.

По добијеном благослову од Његове Светости, стаде пред њега карловачки римокатолички жупник Вилим Бич, са својим капеланом, те поздрави га овим поздравом:

Ваша Светости!

Част ми је у име католичкога свећенства и поштованих жупљана мојих смјерно поклонити се Вашој Светости и поводом педесетогодишњице свећеничке службе Ваше честитати са жељом: да Свемогући створитељ, који Вас је до сада даривао особитом милошћу својом, да Вам и од

сада милост своју неузкрати, да као духовни наднастир и отац српскога народа апостолско своје тешко дјеловање удешавати узмогнете Богу на славу. Творац небески нека дозволи Вашој Светости, да у чврстом здрављу и дијамантни јубилеј свећеничке службе славити узмогнете, цркви на корист а цијелому народу нашем на спас.

Живио Јубилар, Његова Светост!

Захваливши му на сећању и поздраву, мило му је — рече — што видим, да као год што православно свештенство у Карловцима проповеда мир и љубав међу разним вероисповестима, да тако исто чини и римокатоличко, те и не сумња, да тако не ће бити и у будуће, чему се сваки син ове наше домовине само радовати мора, јер љубав и слога међу разним вероисповестима и народностима, то је први основ за напредак једне државе, а свештенство је у првом реду позвано, да у томе буде и учитељ и вођа.

По добијеном благослову ступи пред Његову Светост мирско свештенство у доста лепом броју, те најстарији протопрезвитер земунски Јефимије Вукадиновић, поздрави га овим поздравом:

Ваша Светост!

Као најстаријем по чину свештенику архидијецезе карловаче и митрополије српске, мени је у део пала част, да у име мирског свештенства данашњи знаменити дан у животу Ваше Светости најсмерније поздравим. У име свештенства, из чије сте средине милошћу Божијом и вољом народа на највиши степен црквене јерархије узвишени, које сте Својим црквено-просветним установама и родољубивим делима вечитом благодарношћу обвезали, и које, ако и није могло данас у довољном броју овде заступљено бити, свакојако духом учествује у данашњој светковини свога добра Архипастира, и с нама заједно топле молитве своје узноси престолу Свевишњег, да Вас на управи свете своје цркве одржи у миру часна, здрава и дуголетна на корист и утеху оданог Вам и свештенства и народа српског!

На овај поздрав Његова Светост патријарах захваливши се на поздраву —

рече како му је мило, што види да је и онај део свештенства, који је неко време био на странпутици, нечео да увиђа да је штетно и по цркву а и по њега самог, што је запливао за политичном струјом, која је противна цркви. Свештеник може — рече — много и много учинити у својој општини, јер зна из искуства шта све одушевљен свештеник за цркву и школу, може у својој општини да учини. Свештеникова је најсветија дужност да проповеда међу својим парохијанима мир, љубав и слогу. У цркви не треба — рече — да има странака, него свима треба да је пред очима задатак цркве и свештенства. У првом пак реду позване су окружне проте, који имају и треба да имају уплива и код свештенства и код општина, да савесно отправљају своје надзорне дужности, да тачно и истинито извештавају свога дијецезана о опаженим манема и недостатцима, те да и они сваком приликом стишавају по општинама страсти и упућују на љубав и слогу, а особито да обраћају пажњу на учитељску и катихетску дужност свештеничку.

На политичном пољу — рече — нека сваки по својој памети просуди, да ли му и у колико му дужност допушта, да се бави политиком и које странке да се држи, али на црквеним пољу, ту не треба да има странака, и на том пољу треба да је све свештенство сложено и у целини, и он се — рече — нада, да ће бар већина свештенства увидети, шта му је прави позив и како треба да живи и ради.

По добијеном благослову, приступи Његовој Светости умировљени генерал Марко витез Кнежевић, те као стари познаник и пријатељ честитао му славу, на што му се Његова Светост срдечно захвалила.

За њим су се поклонили Његовој Светости изасланици официрског кора 70. пуковније потпуковник Стеван Рогоз и мајор Димитрије Михајловић, који су му у име реченог кора честитали славу и највише царско и краљевско одликовање, са жељом да још много година поживи на понос цркве, државе и народа, на што им је одговорио, да му је мило, што га се сетио онај кор, у чијој пуковнији има већином војника његове вере и народности.

По добијеном благослову ступи пред Његову Светост велики жупан сремске жупаније Имра пл. Хидегхети, са одличним изасланством сремске жупаније на челу са поджупаном Јосифом Суботићем, те у име жупаније, чије је Његова Светости патријарах други највећи вирилац — члан скупштине жупанијске, поздрави му и славу и остала добијена одличија, на што му се Његова Светост патријарах искрено захвали са жељом да и г. г. чиновници жупанијски дочекују 50. годишњицу своје службе.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост Стеван В. Поповић, кр. саветник и члан хрватског сабора, у друштву са члановима саборским: Илијом Машпићем, др. Миланом Максимовићем, др. Лазом Секулићем, Гашом Девићем, Николом Петровићем, те у име српског клуба поздрави му славу и одликовања, па што Његова Светост патријарах захваљујући се на поздраву, рече им, да је мислио да и сам дође на сабор приликом претреса закона о верском одношају између појединих хришћанских вероисповести, но, како је међутим заковски предлог о њему усвојен, изразио им је своју радост и захвалност Богу, влади и посланицима, што је он усвојен, те ће једном престати трзавица бар на том пољу.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост потпредседник архидијецезалне конзисторије Анатолије Јанковић са многим члановима сва три одсека епархијских власти, те поздрави га рекавши:

Част ми је у највећој оданости предвести Вашој Светости чланове конзисторије, административног и школског одбора архидијецезе наше, и са истима заједно поздравити Вашој Светости као председнику тих власти данашњу 50. годишњицу часне и дичне свештеничке службе Ваше са искреном жељом, да Бог даде В. Светости кренка здравља и трајна живота, како би још дуго могли стајати на челу Архидијецезе, и Вашим очинским и мудрим саветима припомоћи, да нам и црква и свештенство и народ у сваком добру напредан и са својим Цркв. властима задовољан буде, а у знак наше топле благодарности на доса-

дањем председничком раду Вашем, нека благоизволи Ваша Светост примити ову споменицу уз израз неограниченог поштовања нашег и дозволити, да и овом приликом кликнемо из дна срцаца наших: Да живи Његова Светост архиепископ Карловачки, патријарх српски Георгије много и дуго!

За тим је прочитао здресу (в. бр. 24. о. л.) и предаде му је, на што Његова Светост патријарах захваливши се на по здраву, одговори, што сам — рече — радио, радио сам с Вама, ако нам је рад за похвалу или за осуду, поделићемо их. Ви знате с каквим се тешкоћама управља епархија и ми можемо с чистом савешћу свугди и на сваком месту рећи, да смо радили и урадили онолико колико се према приликама урадити дало, и препоручујем Вам, да и у будуће будете орни и вољни, те да не пожалите труда и времена што ћете га утрошити око управе ове епархије.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост многобројно изасланство темешварске епархије, и то како од средишњих власти, тако и од неколико општина, те славослов архимандрит бездински Исак Дошен, поздрави га овим поздравом:

Ваша Светост, преузвишени слављениче данашњи!

50 година живота је дуги низ година, али 50 година службе, то је заиста велики и дуги низ година.

Данас се навршује равно 50 година свештеничке службе, 50 година дјелања у винограду Господњем Ваше Светости.

За велике заслуге и велика добротинства, која је Ваша Светост у томе великом и дутом низу година св. цркви и српском народу учинила, приредише верно одани духовни синови из целе Митрополије Карловачке овако импозантну прославу 50-годишње свештеничке службе Ваше Светости.

Те велике заслуге, добротинства, добра и племенита дјела Ваше Светости за св. цркву и народ српски толика су, да их је тешко сва набројати, особито, од како сте В. Светост Божијом и краљеском милошћу, и вољом народа сели на столицу српских Патријараха, баш у тешка и бурна времена у нашој св. цркви и народу.

У томе дугоме низу година била је и Темешварска епархија сретна, да јој кроз 10 година на челу — као епископ — стајасте и много на процвату цркве и школе и унапређењу свештенства и народа нашега учинисте.

И ми, као изасланици епархијске управе Темешварске сматрајући за најугоднију и најсветију дужност, усудисмо се са најдубљим страхопоштовањем пред свето лице Ваше Светости ступити, да се Вашој Светости на дан данашње велике 50-годишње прославе свештеничке службе Ваше Светости поклонимо и поднесемо очитовање наше непоколебиве и неограничене оданости, привржености и верности према светој особи Ваше Светости са најискренијом синовском честитком:

Да Свемогући одржи Вашу Светост под својијем богатијем и моћнијем окриљем у добром здрављу, миру и задовољству на овоме највиђенијем мјесту у нашој св. православној српској цркви до крајних граница људскога живота.

У то име кличемо: Живица Ваша Светост: Живио!!!

На овај се поздрав Његова Светост патријарах захвалио, изјавивши, да чим је ступио у свештенички чин, да му је жеља била, да своје народу учини какво добро, те као сирома прота није могао чинити ништа, а чим је дошао у положај да је могао, он је по својим силама давао на црквено-просветне цели, а дава ће и у будуће. Ваша радост — рече — даје ми наде, да ће и код нас наше ствари поћи на боље и да ће бар свештенство поћи оним путем, којим треба да иде и да ће на прави пут изводити и оне, који су сишли с правог пута. Ја — рече — поштујем свачије политично уверење, ал' на црквеном пољу не треба да имамо странке, јер по науци Христовој, црква се састоји из учитеља и ученика, и ученик не треба да буде старији од учитеља. С тога — рече — препоручујем особито свештенству и међем му на срце, да обавештава народ и да га изводи на прави пут, јер само ћемо тако моћи напредовати.

По добијеном благослову ступи пред Његову Светост патронат гимназије ново-

и изасланство професорског тела, те славослов адвокат Ђура Вукићевић рекавши како патронат сматра за своју свету дужност да честита Вашој Светости као врховном предједнику патроната ретку прославу, ретку велим, јер Бог је мало њима даровао да је виде, а она је у толико радоснија, што можете с поносом погледати на Ваш педесетгодишњи рад у свештеничко архијерејској служби, у којој сте толике задужбине учинили, с којима се заиста подицити можете, и који ће имати великог уплива по напредак нашег народа, с тога ће у историји и бити записано име Ваше Светости златним словима.

У то име желимо да у крпком здрављу и миру још много година поживи Ваша Светост.

Захваливши се Његова Светост патријарах на поздраву, рече, ако је новосадска гимназија овамо од 1890. у напред коракнула, и ја с Вама заједно могу и сме рећи да јесте, то је наша заједничка заслуга. Колико смо могли, ми смо се старали да нам гимназија што напреднија буде, а уверен сам, да ћете сампом заједно и у будуће на томе настојати, с тога нека нам Бог дарује живота и здравља, да још већи њен напредак дочекамо.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патронат карловачке гимназије и професорска колегија, те протојереј Василије Константиновић прочита следећу адресу, и по прочитању је преда Његовој Светости.

Иста гласи овако :

Ad бр. П. Г. 126./112.

Ваша Светости,

Преузвишени Господине!

Патронат српске велике гимназије у Карловцима, прожмат најтоплијим осећајима искрене и велике захвалности Творцу небеском, што је божанска промисао његова озарила народ српски и цркву светлим зрацима неизмерне милости своје, те нам изабра и посла за апостола свога Вашу Светост, који за дуги низ 50 година часно и ревно служи св. олтару божјем и задахнут искре-

ном и непоколебљивом љубављу за цркву своју и народ свој, учини силна дела сјајна и добра, мила Богу а цркви и народу корисна.

Ваша Светост је испуњена духом премудрости са узвишеног престола патријарашког својим широким погледом, бригом и старањем и објективним руковођењем свију ствари што се клоне на добробит подручне гимназије, као председник овог Патроната стекао неувелих заслуга за напредак тога завода, а пламена љубав Ваше Светости за просветом нашег народа је и на огњишту тог расадника наука запалила светао луч просвете, те се наша гимназија сјаје као звезда Даница у мраку незнања и шири своје благотворне светле зраке широм нашег српског народа и семе из расадника тог ураћа благословеним плодом.

Патронат овај у радости што је Ваша Светост благословен од Господа на срећу народа и цркве доживео педесетгодишњицу своје свештеничке службе, једнодушно приноси овим начином најискреније изразе чисте захвалности, признања и своје оданости за сва добра учињена дела с топлом жељом, да Вашу Светост премудри благи Творац још дуго и много одржи на челу нашем, а на дику и понос народа српског и цркве његове.

Живео на многаја лета!

Из седнице Патроната српске велике гимназије,

У Карловцима 18. новембра (1. децембра) 1905. год. држане.

Његова Светост патријарах захваливши на поздраву, рече, оно што мало час рекох патронату и професорском телу новосадске гимназије, важи г. г. и за Вас.

Мислим да смо се и досада по савести старали сви заједнички за напредак наше гимназије и мило ми је, што Вам могу и овом приликом изјавити, да сам потпуно задовољан са напретком наше гимназије. Радимо и у будуће слошки на њеном напретку.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост професор карловачке гим-

назије Ђорђе Магарашевић, те га поздрави овим речима:

Ваша Светости,
Преузвишени Господине!

Када одајем хвалу и признање родољубивим делима Ваше Светости, чиним то не за савременике, него за оне, који ће после нас доћи.

Данас, када је Ваша Светост доживела пуних педесет година свештевичке службе Богу, цркви, краљу, отаџбини и народу свом, сећа се црква српска и народ њезин Вас, Преузвишени Господине, као своје црквене поглавице, јер је за Ваш живот и Ваш рад везан један леп одсек културног живота свог.

Шта је и колико је Ваша Светост животом и радом својим привредила културном напретку оностраног српског народа, нека каже садржина ове књижевне радње, коју у најдубљој понизности и оданости као члан оностраног српског народа подносим на дан педесетогодишњице Вашег свештенства и најпонизније молим, да садржину ових листова примите са оном љубављу, са којом сам ју ја по својој савести и најдубљим уверењем написао.

Те затим предаде му један примерак дивот-издања своје књиге: „Педесет година свештенства Његове Светости Георгија Бранковића српског патријарха“; на што му Његова Светост захваливши се на труду, — рече — како нисам имао времена да је сву прочитам, по њеном прочитању наградићу Вам Ваш труд.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост Автоније Хаџић председних Матице Српске и др. Стеван Малешевић њен фишкар, те у име Матице Српске честиташе Његовој Светости патријарху и прославу и одликовања, а за тим — рече — да му је искрена жеља да Ваша Светост дочекате и изведење још неизведених интенција својих, како би по њиховом изведењу могли попут праведнога Симеона рећи: „није отпушчаеши раба твојега Господи с миром, јако видјеша очи моје спасеније рода мојега“, на што им се Његова Светост патријарх захвали, пожеливши и њему века да изведе поверено му дело

„Српска карловачка митрополија приказана речима и сликама“.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост председница женске карловачке задруге Милева Гојковићева са одборницама и перовођом, те прочитавши адресу, предаде му је, која гласи:

Ваша Светост,
Преузвишени, најмилостивији Господине!

„Добротворна задруга Српкиња Карловкиња“ срећна је мимо све остале своје друге што је за недуго време од кад је постала и постоји успела, да обрати на себе и на свој незнатни рад Високу најњу Светости Ваше и удостоји се моћнога покровитељства првога свештеника и Србина у овим земљама, првога и почаснога грађанина Карловачког патријарха Георгија Бранковића. А двапут је и трипут срећна задруга наша, што је дочекала да с целокупним народом и православном паством карловачке митрополије у најсвечанијем расположењу прослави педесетогодишњицу верне и одане службе Ваше Светости на олтару православља и народности српске.

Приступајући дарежљивој десници Ваше Светости скромна „Добротворна задруга Српкиња Карловкиња“, придружујући се броју поштовалаца, подноси овим изјаву својих најискренијих честитања и најбољих жеља на дан славе Светости Ваше и наше, пребива у најдубљој оданости“.

Његова Светост патријарх захваливши се на поздраву, — рече — како су код нас велике потребе, то сам могао и Вашој задрузи која заслужује потпоре да доделим онолико, да друге прече потребе не оштетим.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост главни школски референт са члановима школске анкете и преко 20 катихета, професора, учитеља и учитељица и забавиља, те поздрави га овим говором:

Ваша Светости!

Као утопљеник, што очекује руку помоћи од снажна човека, кога пред собом види, тако гледа у Вашу Светост српска народна школа. Ми, који смо се овом свечаном приликом из најудаљенијих кра-

јева Митрополије Карловачке, не бојећи се ни олуја ни међаве, овде скупили, видимо сви, да је српска народна школа трошна земуница, којој шкоди и киша и ветар, а којој прети поплава од туђинске реке, која је набујала и кућицу нашу све јаче и јаче бије таласима својим. Знамо ми и то, а казаће историја и потомству, да је Ваша Светост најјачи заштитник те школе. Не само да зидате школске зграде, него пратите развитак њен са потпуним разумевањем и вазда живим интересом, — а браните је толики низ година против сваке туђинске навале. Показаће будућност, да је Ваша Светост не само до сада највећи добротвор српске народне школе, него да је у опште највећи школски човек овог страног српства.

Увиђајући све то, осећамо особиту радост, што Вам као представница српских народних основних школа и забавишта, свих виших девојачких и учитељских школа, можемо овом приликом благодарност нашу изразити и дуг живот са крепким здрављем пожелити, како би се интенције Ваше Светости око одбране, осигурања и унапређења српских народних школа и остварити могле, — у чему ћемо Вам ми сви бити орни и одушевљени сарадници. Живила Ваша Светост на многаја лета!

На овај је поздрав Његова Светост патријарах одговорио, да је од почетка свога јавног рада сматрао цркву за матер, а школу за кћер. Одавно је — рече — на жалост враг посејао семе и између њих, те међу њима нема оне слоге, које треба да је међу њима. Даље — рече — како се на жалост и наш народ слабо труди да подигне на нужну висину своје школе и да достојно награди њене раденике — учитеље. Мој кочијаш има већу плату од платâ што их има већина учитеља. Установљавајући фонд св. Саве са својим прилогом, ја сам држао да ће исти брзо растити и да ће моћи покрити многе наше школске потребе, ал на жалост народ се врло слабо одазвао, и да се није нашло неколико родољуба, исти не би могао подмирити ни оне потребе што

их подмирују. Нисам ја исти фонд — рече — због себе установио и ради своје славе, него за народ, и кад народ радије слуша којекога и за њима се поводи, нека сам препише себи последице.

Наш народ треба да се угледа на остале народе, који грдне своте издаје за издржавање својих школа, гдекоји издаду годишње више на њих, него што је наш народ издао за 10 годна.

За то Вам међем на срце, да упливом својим порадите на томе, да се што више прилаже у исти фонд, а и ја ћу дај Боже здравља још у њега приложити.

Две девојчице из забавишта овдашњег, одекламоваше две песмице и предадоше Његовој Светости букет од цвећа.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост управитељ новосадског учитељског конвикта Аркадије Варађанин, умировљени управитељ више женске школе са неколика одборника, те поздрави га овим речима:

Ваша Светости!

Исте године, кад је Ваша Светост, вољом народа и неизмерном добротом Њег. Величанства, нашег премилостивог краља Франц Јосифа I., примила патријарашки жезао и стала на чело цркве и школе Митрополије Српске, поникла је међу српским учитељством једна хумана, а смером својим просветна установа, која се назвала „Српски Учитељски Конвикт у Нов. Саду“. Чим је то друштво добило законом освештана правила, пао му је први поглед на Вашу Светост, као новог архијереја, те је у понизности већ из своје прве редовне скуштине умолило, да се Ваша Светост прими високе заштите тог првог законом ујемченог учитељског удружења Митрополије Српске, и Ваша је Светост прихватила смерну молбу свога учитељства, те проширила свој архијерејски благослов и над том учитељском установом, која је под заштитом светог благослова Ваше Светости, хвала милом Богу и дарежљивој руци нашег народа, тако лепо напредовала, да имамо свој дом и у њему смештено на исхрану и васпитање 75 које питомаца, које питимица, међу њима троје учитељске

дече бесплатно. За тако леп успех имамо много да захвалимо сретном архијерејском благослову Ваше Светости, који је лебдио над нашом скромном установом. И за то смо и дошли нас неколицина учитеља овде вољом своје управе, на овај редак и божијом милошћу богато обасут дан, да поздравимо Вашу Светост у име тог учитељског удружења, као свога врховног заштитника, да у име свију целивамо свету десницу и да се помолимо преблагим Творцу, да своју велику милост подржи још много година над животом и радом Ваше Светости, како би још многа спасоносна установа поникла и напредовала под светим благословом Ваше Светости. У то име кличем: Свемогући Творац поживи Вашу Светост још много година!

На свај је поздрав одговорила Његова Светост патријарх, слушао сам и уверио сам се да Ваш конвикт напредује, што је побудило и свештенство архијерејско, да и они попут Вашег конвикта установе конвикт за своју децу из фонда блажене памети патријарха Германа Анђелића, те ја се — рече — надам да ће и њихов напредовати. Дао би Бог да узимамо што више сличних конвиката, те да сву децу у њих сместимо, што би од неоцењене добити било, што да се оствари, доста стоји и до нашег народа и његових имућнијих синова, који би и на ту циљ требали да прилажу.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха многобројно изасланство појединих црквених општина — од којих наводимо: будимпештанску, велико-сентмиклошку, вел. кикиндску, сентомашку, земунску, карловачку, иришку, даљску, бело-брдску, боровску, трпињску, батајничку, бежанијску, чортановачку, буковачку, сурдучку, и још некоје —, те изабрани од њих славослов Паја Јовановић председник будимске општине, изјавивши своју радост што њега као председника оне општине, која је сретна била да је видила првога патријарха Арсенија г. г. изасланици опшномоћише да га у име њихово поздраве.

Славослов одавши хвалу свевишњему, што је одредио — рече — Вашој Све-

тости да дочекате здраво ову данашњу ретку славу Ваше 50. годишњице свештеничке и архијерејске службе, а подједно и данашње ретко одликовање и од Његовог Величанства и св. Архијерејског Сабора, које до данас није ни један митрополит-патријарх овопределни доживео, нека свевишњи поживи још дуго Вашу Светост на понос и дику наше цркве, народа и отаџбине, и да још дуго носите данас добијена ретка одличија.

На овај му се поздрав Његова Светост патријарх захвалио, изјавивши своју радост и што су општинска изасланства изабрали њега за свога словослова, и што су изаслале своје изасланике да му честитају. Због карловачких прилика, у којима нема доста залишних станова, приређивачки одбор није могао да позове на прославу и општине, по ипак се нада, да ће изасланици оних општина, које нису могле да пропусте, а да не изашљу своје изасланике, бити задовољни. Поздравите — рече — Ваше општине и односите им мој благослов.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост изасланство општина даљског спахилука и општине Трпиње, те славослов парох даљски Милош Рајачић у име њихово честитао је Његовој Светости патријарху и прославу и одличија, пожељивши му дуга живота и здравља, за што се моле Богу и житљи општина Белог Брда, Даља и Борова, који су досад од њега многа добротинства уживали и уживају, и имају разлога да му буду захвални.

Његова Светост патријарх захваливши се на поздраву, — рече — како му је одавна била жеља, да бар општине у његовом спахилуку имају вероисповедне школе, кад их већ не можемо свугди имати. Бело Брдо је добило одавна, Даљци су се дуго устезали и тек су ове године увидели да им је нужна, те ју је и њима подигао, која је већ под кровом, а до године жели да подигне и у Борову.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха градско заступство карловачко, учитељски збор основних школа и занатлијско удружење, те славослов Душан Милић, градоначелник и

председник српске црквене општине прочита диплому за почасно грађанство града Карловаца (в. 24. бр.) и предавши му је, поздравивши му и славу и одликовања.

Његова Светост патријарх захваливши се на избору и поздраву — рече — и до сад сам чинио за Карловце, колико се могло поред других потреба, а Ваш ми избор даје повода, да и Вама учиним оно, што сам учинио другим општинама у мом спахилуку.

По добијеном благослову, ступе пред Његову Светост патријарха званичници врховних наших автономних власти под предвођењем др. Лазе Секулића патријаршког и народног тајника, који га поздравиле овим говором:

*Ваша Светости,
Преузвишени Господине!*

На данашњи дан, кад је Ваша Светост обдарена толиком Божјом милошћу, озарена превишњим благовољењем Његова царског и апостолског краљевског Величанства и обасута љубављу своје црквене јерархије и својега народа — ступају пред Вашу Светост и званичници врховних српских народно-црквених автономних власти, да се поклоне Вашој Светости и поднесу своје искрене честитке сливајући свој глас у ову дивну армонију данашње свечаности, значајне по целу нашу овопредеоу српску православу цркву и њезине верне.

И као својој црквеној поглавици и као председнику врховних нам автономних власти, желимо свако добро Вашој Светости ради добра цркве и народа, којима је Ваша Светост подједнако одана. Уз те жеље и овом приликом можемо уверити Вашу Светост, да ће народно-црквени автономни чиновници и одсада као и доселе своје званичне дужности испуњавати најмарљивије и најбоље, да то буде и на задовољство Ваше Светости и претпостављених власти, а отуд и за добро наше народно-црквене автономне управе.

Уз одушевљење и громогласне усклике данашњег славља, придружимо се и ми најискреније са жељом, да Свемогући поживи Вашу Светост још на многа лета!

Захваливши се Његова Светост патријарх на поздраву — рече — ја мислим, да са радом нашим под мојом управом сваки беспристрастан мора бити задовољан и рећи нам евала, јер се ради искрено и савесно, а што је тако, то имамо Вама као првом чиновнику захвалити. Радите г. г. и у будуће као досада савесно, без обзира на странке и личности, па се немате ничега бојати, и ја сам о томе тврдо уверен. Хвала Вам.

По добијеном благослову, ступе пред Његови Светост патријарха соколаши, те старешина карловачких соколаша др. Лазар Поповић, у своје поздраву рече:

Ваша Светости! Пред Вама су српски Соколи!.. Пред Вама су и српски Соколи, да Вас у часу, кад сте крунисани победом човечанске смрти и престајања, поздраве соколским поздравом и кликну вам: Здраво! Казујући Вам том искреном и простом речи поздрав будућности, утврђујемо онај спој, што покољења спаја у један културан рад. Но оружје будућности су и дела, дела самопрегорења и љубави за род, оружје, што је јаче од челика и гвожђа, и јаче од победника и побеђеног. То оружје давали сте нам, дајете и даваћете нам, и то је моменат што данас пред Вас износи будућност. Та је будућност отпочела, са истом брзином дижу се и рађају поред нових зграда и кућа, и нови људи. Ослобођени од предрасуда, стоје пред Вама ти нови људи, и представљајући континуитет српске културе, кличу Вам: Живели и здраво! —

Његова Светост патријарх захваливши се на поздраву, — рече — ја г. г. не могу ступити у Ваше друштво и бити члан као што сте Ви, ал' ћу се на други начин одужити, ако ми Бог даде живота. Вама пак желим успеха и желим да Вам друштво што боље напредује и да се шири.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха изасланство сомборске читаонице и певачког друштва, те председник читаоничан др. Лаза Костић поздравиле му и славу и одличија, на што се Његова Светост патријарх захвали и изјави своју радост што је на челу читаонице г. Костић, под чијим ће председ-

ништвом за извесно још боље напредовати, што јој жели као њен многогодишњи члан.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха Влада Стратимировић, сенатор и подградоначеоник новосадски са својом ћерком, те честита му и славу и одличија, на што му се Његова Светост патријарх захвалио.

По добијеном благослову, ступише пред Његову Светост патријарха посебно прво Пера Стојановић, српски утетник на вијолини да му поздрави славу као његов питомец, за тим Сава Поповић велики бележник сомборске жупаније, а за њиме Пера Деснотовић умировљени професор учитељске школе из Србије.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха карловачки одбор за прославу, те председник ставрофор прота Јован Вучковић ректор богословије, прочитавши адресу одборску (в. 24. бр. о. л.) предаде му је, на што се Његова Светост патријарх искрено захвали одбору на труду и доброј вољи. Нисам се — рече — надао толиком свету, те можда сваки не ће бити задовољан, ал' воља је добра била ту и од оних који су дошли, и од нас који смо их примили.

Напослетку је ступио пред Његову Светост др. Стеван Павловић уредник „Нашег доба“ и честитао му славу.

По добијеном благослову, ступи пред Његову Светост патријарха управитељ карловачке гимназије Радивоје Врховац, те позва га да изволи доћи довече на беседу, што је Његова Светост патријарх и обећао.

Женска „Задруга свете Мајке Ангелине“ у Будим Пешти, поднела је Његовој Светости ову адресу:

Ваша Светости, Преузвишени Господине српски Патријарше дични врховни Патроне наш!

На данашњи дан, када Ваша Светост, по великој милости Божјој, навршује 50 година Своје свештено-службе и радосно слави „Педесетолетницу“, уздиже се из милиона срдаца благодарних православних Срба и Српкиња у Богом заштићеној Митрополији Срем. Карловачкој топла мо-

литва захвалница Свевишњему Творцу небескоме на томе: што је Божја неизмерна милост даровала српскоме роду и његовој светој цркви у Вашој Светости, на престолу Св. Саве, јерарха Великога, мелевата најштедријега!

Ова молитва Захвалница најтоплије се разрева данас у смиреним грудима нас две стотине чланица Српске православне просветне Женске задруге свете Мајке Ангелине, у благодарним срцима питомица нашега Васпиталишта и њихових васпитачица и учитељица —, те свиколици приступамо о данашњем радосном дану 50. летнице свештено-службе Ваше Светости — светој десници Српскога Патријарха Георгија, Свога Милостивог врховног Патрона и највећег добротвора — целивамо је благодарно са радосним ускликом: Слава и хвала Вашој Светости и данас и до века! Живио Свети Патријарше наш Георгије — светило Православне цркве, дико и поносе рода српскога — на многаја лета!!

У Будим-Пешти на дан св. Николаја 1905.

Управни Одбор Српске правос. просв. Женск. Задруге св. Мајке Ангелине.

Алиа С. Јовановића с. р. председник, С. В. Поповић с. р. церовођа, Управитељ девојачког васпиталишта: Милица плем. Борота с. р.

Наспоменути нам је, да је сваки од поменутих овде говорника — поздрављача, завршио свој поздрав са: Живела Ваша Светост!, на што су они које је предводио у више пути узвикнули: Живела, живела!

Његова је Светост патријарх које од узбуђења и умора и говора напослетку тако уморан био, да се једва могао чути глас његов.

По том су посебно у пријемној соби Његовој Светости честитали му и славу и одликовање чланови патроната Текелине закладе барон Милан Бајић и велики жупан Милан Зака, за тим генерали: бригадир Боројевић и градски заповедник Битерл.

За ручак се село тек после 2 сахата. Ручало се на више места, у резиденцији на два места — у великој и малој трапе-

варији —, у богословском семинару, у семеништу манастирских питомаца и у благодјејанију.

У дворским је трапезаријама било постављено за 70 особа, а и у семинару, семеништу и благодјејанију је било за многе постављено.

У дворским је трапезаријама ручала елита, у мањој је председавао Г. епископ Георгије Летић, у семеништу манастирских питомаца ручало је монашко свештенство; у богословском свештенство мирско, учитељство и многи световњаци, а у благодјејанију неки изасланици општински. А многи су ручали и у хотелу код Торера и кир Мите.

У семеништу манастирских питомаца, наздравио је Његовој Светости патријарху бираним речима најстарији игуман међу настојатељима Митрофан Павловић из Шишатовца, коју су здравицу сви стојећи присутни бурним и радосним гласом поздравили и Тон деспотин, тропар св. Оцу Николају и св. велкм. Димитрију отпојали. На предлог настојатеља семенишког, изабрана је депутација од 4 лица, која је отишла у двор и Његовој Светости у име искупљених за семенишким столом настојатеља, гостију Његових, поздрав у наздравици Њему изречени, као и синовну љубав и потпуну оданост предавши изјавила, што је Његова Светост очински милостиво примила и на високо знање узела. Изасланици су по том, вративши се у семениште известили о мисији примљеној.

Префект богословског семинара др. Вићентије Вујић као домаћин наздравио је: Високопречасна, пречасна и врло поштована Господо!

Свима нам је познат узрок данашњег радосног састанка нашега у светој задужбини овој, свима нам је срце пуно миља, што дочекасмо славу данашњу славу сјајну, величајну и необичну. И миљем узбуркани осећаји срца мога не дају речима, да у достојно руво заодену мисли и излив срца о данашњој слави и Слављенику узвишеном!

Није то, врло цењена Господо, слава обична, јубиларна, пролазна; то је слава, којом историја маркира поједине важне

перијоде и одсеке своје и предаје их по томству записане словом златним и неизбрисивим; то је слава којом овдашњи народ српски слави подесетгодишњи период културне историје своје понаособ црквенопросветнога живота.

Не ћу да набрајам велика дела узвишеног Слављеника, свеог патријарха Георгија, она су Вам свима позната, али осведочен сам, да ћу дати израза најискренијим осећајима свију нас, ако подигнем ову чашу у здравље и дуг живот Његове Светости са молитвеним жељама, да узвишени Слављеник узмогне наставити свој спасоносни рад до крајњих граница људскога века!

У то име кличем из дубине срца и душе своје: Живела Његова Светост, Преузвишени господин Патријарх српски Георгије на многа љета!

Живео! Живео! Живео!

Управитељ више женске школе у Сомбору Јован Благојевић, наздравио је после префекта Вујића:

Многопоштована Господо! Дозволите и мени као човеку из грађанскога реда, да коју кажем. Данашња прослава је заиста ретка прослава у српском народу, јер је слава и редак човек по навршетку 50-годишњег рада Богу и народу. Његова Светост, преузвишени госп. Георгије Бранковић патријарх наш за време свога патријарховања учинио је више добра народу своме, него и један митрополит и један патријарх у митрополији Карлавачкој, од како она постоји. То доказује његов рад, казују његова дела на сваком кораку. Његовом опрезном оку ништа није умакло, он ништа није превидео. И сад, у дубокој старости већ, када други људи малаксавају и телом и духом, он свежином ума свога заснова нове закладе, подиже нове школе, пружа нове изворе књижевности нашој и служи најлепшим примером народу своме. И данас смо чули из уста његових, да ће своје мило чедо, фонд Св. Саве, још оснажити и нова полета му дати, јер види да нам је тај просветни ослонац понајпречи, а не ће заборавити и ни једне

друге гране живота народнога. Зато се топло помолимо свевршњем Творцу небесном, да нам овога племенитога добратора народнога одржи жива, крепка и постојана здравља, себи на славу а народу српском на дику и понос још на многаја љета!

* * *

Кад је сервиран шампањац, подиже се *Његова Светост*, а устадоше са свијих места и сви гости, *Његова Светост* јасним гласом напомену, да овога дана слави тројаку славу, храмовну славу катедралне цркве, св. оца Николаја, педесетогодишњицу свештеничке службе своје и укзану му необично велику милост *Његова Царског и Апостолског Краљевског Величанства*, Премилостивога свога Господара и Краља *Франца Јосифа I*. Зато и подиже прву чашу у славу Богу, у част и спомен св. оца Николаја, а у здравље љубљенога краља *Франц Јосифа I*. После Бога, највише знакова милости примала је — рече *Његова Светост* црква моја, добио је народ мој од премилог краља нашега *Франца Јосифа I*. После Бога — наставила је *Његова Светост* тронутим гласом — благодаран сам и ја *Његовом Величанству*, јер све што јесам, јесам само милошћу *Његовог Величанства*, који ми је и данас приликом моје педесетогодишњице службе свештеничке велику милост своју показао на начин такав, каквом се никада нисам могао ни надати. Овако високо одликовање, каквим ме је данас милост *Прејаснога Владара* мога одликовала, изјавивши ми највишим ручним писмом својим не само своје највише признање и задовољство са скромним мојим радом, него и подаривши ми велекрст узвишеног Леополдовога ордена, у чему ја гледам и осећам и љубави пуну пажњу најплеменитијега срца *Владарева* и спрам цркве моје православне и спрам народа мога српског, пуни вазда верну душу моју Престолу и Отаџбини неописаном радошћу и благодарношћу, којој с вама свима заједно кличем: *Живио Премилостиви наш краљ Франц Јосиф I! Живио!*

Бурни усклици: *Живио краљ!* утишали су се истом онда кад су кроз пуцњаву прангија и звонење звона продрли у дворану мили гласи *краљевке*, коју је војничка музика свирала и која је стојећи и са побожном пажњом саслушана, а затим се клицање: *Живио краљ!* још дуго двораном разлегало.

Другу здравицу рекао је *јубилар* у здравље *високих краљевских влада* у Будимпешти и Загребу, на челу са Преузвишеном Господом кр. угар. министром председником *бароном Фејерваријом* и баном краљевина Хрватске, Славоније и Далмације *грофом Пејачевићем*, који су му у свакој, па и у овој радосној прилици засведочили своје високо и искрено пријатељство. И та је здравица стојећи саслушана и одушевљеним клицањем од гостију примљена.

За мало диже се између гостију епископ Пакрачки г. *Миرون*, нашто се подиглоше и сви остали гости. Он поздравља *јубилара* у име свију присутних и у име свију који данас поштеним срцем својим на Карловце помишљају. Он рече: *Живота нашега дани и године*, то су редови и листови живота нашега књиге, у коју уписујемо дјела наша редом и добра и зла.

Благо човјеку кадру добрима дјелима својима исписати и неколико само редака књиге живота свога, а посто пута благо му, ако је кадар да испише читаве листове дјелима својима за добро цркве своје, домовине и народа свога учињенима.

Тако по сто пута благо и Вашој Светости, који сте још у раној младости својој изашли на поприште јавнога живота и рада и истрајали у борби за добро цркве своје, домовине и народа пунијех 50 година. А што је још више, сву ту дугу, а можемо рећи, и тешку борбу издржали сте Ваша Светост помоћу Божјом у пуној снази духа и срца, и ванредно добро очуваној снази тијела свога, и записали у књигу живота толика и добра и велика дјела.

И за то данас послје 50 година живота и рада, Богом благословена и сјајно и данас призната и са највишега мјеста, а призната и од људи поштених

www.saincves.com
 четири стране свијета, приносећи благодарне молитве наше Богу за садањи живот и рад Ваше Светости, уједно молимо Бога, да уздржи Вашу Светост и одсада на престолу патријарашком *взмирѣ цѣла*, честна и здрава, а добра дјела Ваша испуњаваће, о томе смо увјерени, и од сада листове књиге живота Вашег, а тај живот трајао, дао Бог, још многаја љета!

Трећи пут устао је *слављеник* да подигне чашу у здравље миле браће своје, *епископа*, који су му љубав своју и оданост јавно пред црквом и народом, пред целим светом исказали онако, како то још није учињено ни једном Митрополиту, ни једном Патријарху у Митрополији нашој, ставивши му на главу белу камилавку, какву није ни један од Његових предшаственика носио. Зна он да је то одликовање велико и необично, зна да то заслужују само необично велики људи у цркви, зна да он није такав, али он је примио дар тај браће своје као знак велике њихове љубави с којом су они, као најближи сведоци рада његова и искрени сатрудници у пословима цркве, гледали његов рад, његове тежње, његова скромна дела. Он их уверава да љубав њихову никада заборавити неће, а њима жели да и они од рукосада свога доживе таква признања, какво је он доживео од њих, од рукосада свога.

Не да се описати како су те речи одушевљено примљене. *Живио Патријарх!* орило се са свију страна и сви приступаху да с поштовањем целивају руку *Његове Светости*.

Присутни епископи бурно су поздрављени и сваком од присутних одличних гостију могла се на лицу читати искрена радост и задовољство ради тако сјајне манифестиране љубави, слоге и јединомислија међу кнезовима црквеним, што је све и ради цркве и ради народа толико потребно.

У то је г. епископ темишварски *Георгије* праћен великом депутацијом из друге собе, донео *Његовој Светости* одушевљен поздрав тамо скупљених гостију, те су и *Његова Светост*, и г. *епископ* свесрдно поздрављани.

И по четврти пут устала је *Његова Светост*, те је наздрвила изасланику високе кр. угарске владе г. *Павлу Јозановићу*, захваљујући му на труду и љубави и молећи га да буде пријазним тумачем Његове благодарности високој влади, која му је знамениту дужност данас поверила, уједно, ради старости и умора, моли све своје драге госте, како оне који су за истим столом поделили данас радост Његову, тако и оне, који су због тескобе данас на другим местима као Његови мили гости, да му не замере што им свима без разлике у једанпут мора исказати захвалност своју. Захваљује онима који су се потрудили да му лично данас исказу љубав своју, захваљује онима који су путем писмених поздрава лепе жеље своје исказали, захваљује и свима онима који су га се данас у миру и љубави сетили. Свима жели од Бога здравља, све благосиља најсрдачнијим својим благословом, а моли се Богу и за оне који било из каквих разлога у данашњој његовој светковини не учествују. Све нека милостиви Отац небесни благослови и свима милости своје богате не ускрати.

Стеван Васин Поповић — Чика Степа — кр. саветник наздравио је Његовој Светости патријарху, рекавши да му се не замери, што мора да га у нечем исправи. Наиме — рече — Ваша је Светост наздрвила присутним својим пријатељима. Но, ово нису само пријатељи и поштоваоци Ваше Светости, него је ово скоро цео српски народ, односно интелигенција српска.

Знајући за дела Ваше Светости, радујемо се не само превишњем одликовању Његовог Величанства, него и одликовању црквеном, те слободно можемо рећи, да је Ваша Светост заслужила не само белу камилавку, него да Вас обучемо свега у бело — анђeosко — одејаније. Толико сте — рече — задужили и српски народ и српску цркву, и српску просвету. Живела Ваша Светост!

Карловачки римокатолички жупник *Вилим Биш*, у својој здравици, рече како је данашњи дан за Вашу Светост дан особите радости, велим особите радости, јер мало

их је, који ту милост од Бога имају, да могу 50 годишњицу свећеничке службе славити. Будите увјерени Ваша Светости, да су сви племенито мислећи људи искрени дионици Ваше радости. Светост је Ваша кроз ово вријеме пуно добра чинила на корист цркве и државе. Добročинства Ваша спомињат ће народ док је свијета и вијека. Достојно и праведно је, што се је толики силан народ са свијух страна у кући Вождој сакупио, да се с јубиларом Богу захвали, што га је до овог часа тако очински благословио.

Творац небески дао, да Његова Светост по заговору св. Николаја у чврстом здрављу и дијамантни јубилеј свећеничке службе славити изнемогне, цркви на корист и цијелому народу нашем у спас.

Живио јубилар Његова Светост!

После кратке отпосчивке, устаде прота ст. бечејски *Јован Бороша*, који у својој здравици од прилике рече, како се после толиких лепих смишљених и одушевљених здравица, он не би усудио устати и уста отворити, да га на то не позива прека дужност.

Ја сам — рече — свештеник оне епархије, у којој се љубљала колевка Ваше Светости; ја сам прота онога округа, у ком сте Ваша Светост прве године своје свештеничке службе провели и напоследку ја сам члан оне конзисторије, које сте Ваше Светости толико година угледан и вредан члан били. Према томе мислим да ми је дужност свега тога сетити се и томе сећању овде овом приликом свога израза дати.

Од 50 година службе Ваше Светости провели сте — рече — свети патријарше више од половине, — 27 година — у редовима оног свештенства, коме ја припадам, упознали сте се са тежбама службе свештеничке и теретом живота свештеничког.

У тим редовима провели сте најлепше дане као искрен друг и љубљен старешина своје браће у Христу и равне Вам и птчињене.

У тим редовима показали сте врлине ума, духа и срца, које су Вас ослободиле за виши положај у цркви. А када сте узвишени на први престо у Карловачкој ми-

трополији, не заборависте на терете свештеничког живота и сетисте се најљуће ране у томе животу не обскрбљених свештеничких породица после смрти њихових ранитеља, те даном приликом постарасте се и проведосте да се на ту рану згодан мелем привије.

Осигурасте породици српског свештеника парче хлеба, те услед тога олакшасте свештенику да у самртном часу очи своје лакше заклопити може.

Тиме задужисте свештенство ове митрополије на хвалу и признање, које ће прелазити са једног покољења на друго.

Када сте сели на престо српског Митрополита, тај догађај поздравише Вам пријатељи с радосћу, противници примише зебњом, а велика већина остаде равнодушна.

Данас после 15 година, може се без претеривања рећи, да сте својим делима пријатеље задивили, равнодушне усхитили, а поштене противнике разоружали, своје претходнике засенили, а последницима отештала Ваша Светост не велим престићи, него само и достићи.

Имајући та дела пред очима, ја се молим Богу да продужи дане живота Ваше Светости, а уверен сам да ће дани испуњени бити новим и још сјајнијим делима на славу Ваше Светости, на украс цркве и корист српског народа.

Низ здравица *Његовој Светости* завршио је председник приређивачког одбора за прославу прота *Јован Вучковић*, који устајући рече да не устаје ни као свештеник, ни као ректор богословије, него устаје по жељи другова својих у одбору који је од великог дела Срба карловачких изаслан да се побрине око тога, како би се у име њихово на овај свечан дан, ма и најскромнији начин, дало видљива знака њихове љубави, привржености и благодарности првом грађанину, данас већ и почасном грађанину, њихова града. Говорник жали што је тај одбор имао њега за председника, јер да је на том месту био ко други, била би свакако и данашња свечаност сјајнија, а то би он желио и ако зна да је жеља *Његове Светости* далеко била од сваке славе и прослављања, а кад се

Његови Карловчани нису дали зауставити, да је *Његова Светост* хтела да се сва свечаност ограничи само на Карловце. Но одбору ето није пошло за руком, да бар у том задовољи *Његову Светост*. Дошли су ето други многи, и потиснули су Карловчане. Ми смо им радо уступили првенство, јер су то браћа наша, али ми нисмо криви што су они ту, ни то криви што су они дошли, нисмо криви што је све то против воље *Његове Светости*. Крива је томе *Његова Светост*, крива су дела *Његове Светости*, крив је, ако је све то кривица каква, онај чар који је *Његова Светост* очарала многе и у нашем народу, а и међу другим народима и који их је данас навео, да толико труда *Његовој Светости* проузроче. И нису ту само православни Срби, него и иноверци и иноплеменци, који исказују поштовање своје поглавару наше цркве и народа нашег. Особито пак припадница сестранске цркве римокатоличке и братског народа хрватскога овде у месту умножише данас радост нашу. Но свему томе одбор није крив. Да, *Ваша Светости*, — завршио је говорник — знамо ми да *Вама* није требао овај дан, али је требао нама, требао је цркви нашој и народу нашем. Зато нам опростите и верујте нам да *Вам* од срца желимо добра здравља и још дуга живота, а *Ви* ћете, у то несумњамо, делима својима даљима још и више обвезати народ свој, да *Вам* и на сјајнији још начин исказе благодарност своју.

За тим се гости повукоше у побочне собе, где су у пријатном разговору до 7 сахата у вече остали, а многи су остали и на вечери.

* * *

Свечана прослава педесетогодишњице свештеничке службе *Његове Светости* патријарха Георгија завршена је сјајном беседом. У Српству је досада мало било тако сјајних беседа и концерата, које би се по уметничкој вредности и по успешној тенденцији могле мерити са овом беседом.

Приређивачки одбор ове беседе показао је много умења, укуса и добре воље и жалибоже

што простор свечане дворане српске велике гимназије Карловачке није могао примити ни половину оних, коју су хтели, да манифестују своје учешће у прослави српског патријарха Георгија и на овој беседи, и који су хтели да уживају и да се користе извађањем програма беседе. У препуњеној дворани није нико ни помишљао да тражи себи угодно место, били су многи од највиђенијих посетилаца задовољни и закутком, у који су притиснути били множином посетилаца.

Лепа дворана гимназијска учињена је за ову прилику још лепшом и свечанијом. Позорница удешена за ову прилику била је финим драперијама украшена, тропским биљем и уметничким статуама. Испред позорнице на зиду с десне стране била је слика великог јубилара овенчана бршљановим лишћем.

Тачно у 7¹/₂ сахата када је заказан почетак беседе и када су већ дворана и ходници препуњени били, захори се из доњих ходника „живео, живео! Ти усклици као бурни таласи допратеше високог јубилара у дворану, у којој се бурна клицања стишаше тек када се кор богослова карловачких појавио на позорници спреман да отпочне програм.

Чим је кор изустио прве речи химне *Његове Светости*, као на дат знак поустајаше са својих седишта гости. Леп текст химне, леп напев и лепо певање младих пионира српске цркве и народа, спонгана пажња свих присутних према сedom, добром и у служби тешкој напаћеном славленику, дирљиво је утицала на свакога, и брзи откуцаји срца са неизмерним и неописаним осећајима у оним кратким тренутцима као да одушке и израза нађоше у клицању *живео*, које није било стереотипно, то смо сви осетили и видели. У размаку између прве и осталих тачака програма видесмо да су у пратњи *Његове Светости* украсили збор посетилаца и слушалаца преосвештена господа епископи: Мирон, Михаило, Гаврило, Георгије, уз њих многа одлична Господа: велики жупан сремски Хидегхети, поджупан Суботић, одс. саветник П. Јовановић, више нар. заступника и др.

Радознало међусобно посматрање публике, прекиде мешовити збор гимназијалаца Карловачких, који запојаше у славу Божју одломке из псалама 65. и 80. а по тешкој и уметничкој композицији Д. Бортњанскога по суду неких чланова публике, који боље разумеју

www.уметничку вредност композиције. Проф. Котур као коровођа и гимназијалци Карловачки као певачи и овом приликом су стекли признања и показали и доказали, како се и музика негује у Карловачкој гимназији од како се бригом Њ. Светости као врховног патрона и овај предмет увео у тој гимназији.

Појава директора Карловачке гимназије Радивоја Врховца на подијуму позорнице, као озбиљног просветног радника, овде као говорника, а priori поздрављена је једнодушним признањем и изразом „жтвео!“ Какав је његов говор, боље да речем мисли, ево га наводимо у целини, па нека га прочита ко жели.

Est aliquid in nobis praeter nos — има нешто у нама осим нас, и ретко је људско биће културнога света, у којем поред личнога смисла не би било трагова смислу за културну целину, којој припада. Нека се и тај смисао назива егоизмом, то је виши егоизам, који чим је већи све дубље захвата у опћи напредак. Израз је то индивидуалне снажне воље, која тако постаје добром вољом, управљајући се и развијајући се према умној вољи колективној. У смислу томе обележено је у осталом све међусобно деловање између појединца и друштвене целине; без тога смисла не бисмо могли разумети ни једне од оних малих и великих жртава, из којих државе и народи у развиту своје прву снагу своју. „Је ли инстинкт, ал' духовни вођа, овђе људско зацуре познање“.

Узимају људи преда се књиге и из њих уче проблеме, интересе и идеје, које једно време покрећу, и то може бити тачно; али дух не говори само речима него и делима, вели један немачки писац нашега доба. Последње баш време истакло је цену човека воље и дела; све људско образовање и цео историјски развитак огласио се као ствар сазнања и воље. По индивидуалној снажној вољи, која хоће и резултате, осећамо, да смо у своје време; у времену, које је истакло крупно питање историјске филозофије: да ли су људи продукат својега времена или они стварају време, да ли појединац или масе, велике јединице или широки слојеви.

Чини се, да се једно од другог не

може одвојити, ма да то исто време сања и о неком вишем типу човека, ради којег су остали тек „материјал к славном делу“. Ми тако далеко не идемо, али будући да историја значи развитак друштвеног сазнања и друштвене воље у одређеним приликама, она значи догађаје, на којима је друштвени ум учествовао и радио, а друштвени ум свакако је негде у мозгу друштвеног организма, те није чудо, што у историји народа пре свега видимо велике личности.

И доиста! Погледамо ли на сјајне врхове светске историје на епохе највише културе, не можемо а да не опазимо на њима печат духа или снажне воље великих јединица. Велике јединице могу бити продукат својега времена, али оне не тону у своје време нити се подају различитим укрштеним струјама и интересима, који обележавају садашњицу. Истина ова потврђена је у науци више пута и на различите начине, који говоре о индивидуалној слободи, потребној за стварање, а које на овом месту пропуштамо наводити.

Величина та не стоји сваки пут до висине положаја, као што то знадемо и из своје историје; не стоји ни до целокупних друштвених прилика; јер кад се један народ или уопће друштвена целина са спољашњих или унутрашњих запрека неуринодно развија, знаде се појединац свесно подићи изнад тренутних интереса у друштву, те показује и доказује вишу душевну слободу мишљења и стварања. Имали смо за то примера у својој књижевној историји.

„Ко на брдо, ак' и мало, стоји, више види но овај под брдом“, и кад је то тако, онда нам је јасно, што такав појединац, стварајући на културном пољу, спаја прошлост са будућношћу и везује периоде народне историје.

Примењујући ова крупна начела на уски живот нашега народа, чијем развиту су од вајкада многе уставе сметале, у развиту његове културне државе у овим крајевима, на коју смо вазда били упућени у сврху одржања свога; ко неће опазити, како се у наше време спајају и везују неколико периода ове наше историје, не

по идеји, код које многи уморно застаје, него по делима и резултатима?

Идеја времена Стратимировићева и Текелијина остварује се на наше очи у оснивању и саздању богословског Семинара, као задужбине Њ. Св. преузвишеног Госп. Георгија патријарха. Ненадовићев Клирикални фонд из половине 18. века, о којем данас живе све наше средње школе, нашао је у наше дане достојна премца у заклади Њ. Светости, у Фонду св. Саве, који треба да осигура будућност наше народне школе. Тежња на прикладно образовање монашког свештенства, Хоповска школа из почека 19. века оживела је у новој Хоповској школи, преображеној у манастирско Семениште. Народна штампарија, о којој је мислио још Арсеније III, живи данас у Манастирској штампарији, са којом се Типографија из шездесетих година прошлога века не може ни упоређивати. Сомборска учитељска школа и неколике народне школе — све саме задужбине Њ. Светости, — преображај Митрополе наше према достојанству, потребама народним и захтевима естетске културе; неколико важних институција и уредаба нашега времена, које дубоко засецају у моралну културу нашега народа, потпоре уметности српској, велики дар Њ. Светости књижевности нашој, још више подстицаји у тим правцима, — сведоци су вишега смисла културнога, снажне добре воље и организаторскога духа.

Нема сумње и по свему оном јасно је, да се овај рад креће махом у духу традицајâ нашега оностраног народа, али томе не може бити супротних стварних мишљења; јер ма како напредно да мислимо и да се заносимо новим идејама, оне не могу бити одлучне за судбину нашега народа према приликама, у којима живимо и боримо се; оне не смеју тангирати биће наше народно у суштини: цркву народну са религијом и обичајима, школу народну, то по превасходству неговалиште народних традиција и лепога језика нашега. Доказ је томе у факту историјском, да смо за ове аманете вазда сви спремни били да се боримо и да их очувамо

И доиста! Између момената моралне

културе, камо ћемо убројити политичне и религијознопросветне прилике, у развоју оностраног нашега народа можемо да укажемо на тековине једино ових последњих. И сва наша, да речемо, шира политична борба свршавала се на резултатима просветних тековина, управо ограничавала се и заустављала као на последњим бедемима за обрану и одржање нашег народног бића. На тим бедемима ево нас и данас као културне целине, и срце наше испуњено је најлепшим надама кад видимо, како се под срећном руком и мудрим старањем Његове Светости ти бедеми утврђују и проширују за борбу, која ће тек доћи и којој краја бити не ће.

У томе се уједно огледао и огледа се реални поглед времена и његових људи на прилике, и по томе нарочито, осим других фактора, можемо одмерити заслуге свих оних људи у низу митрополита и патријараха наших од Сеобе амо, који су се знали бринути о будућности народа на тој најпоузданијој — на просветној — основи. По томе нарочито помињемо и хоћемо да знамо за Мојсија Петровића, Вићентија Јовановића, Павла Ненадовића, Стевана Стратимировића, Германа Анђелића, поред других добротвора, мислилаца и бриговођа народних.

Заустављајући се данас на заслугама поглавица цркве наше оностране и народа, ми се клањамо пред догађајима, којима смо сами сведоци, а које смо мало пре тек обележили, и славећи овај дан, ми признајемо са захвалношћу знаменита за нас дела, којима је Њ. Светост, преузвишени Господин Георгије патријарх педесетогодишњу службу своју цркви и народу богато украсила. Клањамо се ономе широком смислу, којим је Њ. Светост, на задовољство Прејазне Круне, са својега високога положаја, својим оштрим погледом обухватила потребе цркве своје — народа свога.

Признајемо дакако, да догађаје ове, који се збивају пред нашим очима, не можемо правилно и достојно оденити, као што савременици никад нису у стању оденити своје људе и догађаје. Пред нашим очима ври живот и засењује нам очи; из тога врења, које обележава извесни исто-

ријски процес, а који тече без застоја, не знамо и не можемо знати, шта ће се ста-ложити као капитал будућности, а шта ће минути као сан. Последници наши судиће нас по последицама наших дела, по уветима, које смо спремили за њихов живот и борбу.

„Поколења дјела суде“, а ми можемо у свечаном расположењу завршити са Енглесом Вен. Кјдом, по којем опће добро тражи превагу тенденција, које обухватају интересе родова још нерођених, видећи савим јасно у делима Њ. Светости тежину несумњивих таквих тенденција. Уиме Одбора, који ме је послао, да на овом месту изречем своју незнатну реч признања и захвалности, уиме српске просвете и школе, књижевности и уметности — нека је слава и вечна хвала Његовој Светости, преузвишеном Господину Георгију, патријарху српском! Живео!

Слушаоци говора, за знак пажње своје и одобравања, у част слављеника прекидаху говорника са бурним клицањем: „живео патријарх“ „живела Његова Светост“.

Мило нам је било видети кор слушалаца Карловачке Богословије а још више је порасло уживање наше, када се одабрани и зрели гласови њихови армонично стопише у красној композицији Ф. Басена: Кретоносци на мору. Буру морску и молитву кретоносаца смо разабрали изражене у тој песми и неусуђујемо се даље да оцењујемо са уметничке стране извађање те пијесе, да не бисмо умањили можда заслужено признање. Но посматрајући како је одобравање после свршене песме долазило са свих страна, дакле и са компетентне, судимо да је богословска омладина са другом својим Лазом Мирковићем, учеником проф. Котура као коровођом стекла лено и опће признање.

Визија прослављеног песника Лазе Костића: „Бранко и Вила му“ коју је песник у знак свога поштовања према Њ. Светости за ову свечаност спремио, обрадовала је све присутне поштоваоце Њ. Светости. Вила доводи Бранка везаних очију у центар Карловаца испред величанствених зграда: Двора патријарашког, Народног Дома, Богословског Семинара, Семеништа манастирских питаоца. Ту му скида

повезу са очију и пита га, где је. На-стаје дијалог у којем вила казује и тумачи Бранку, који не може да се разабере да је у Карловцима, дела Бранковића патријарха. Бранко у заносу вели да је то много за један век, и пита Вилу, како се народ, свештеници, учитељи, књижевници и новинари оду-жују томе добротвору својем? Звезде се гасе, пођи Бранко, одговара му Вила, зар да не чује овде правога одговора? (Ово значајно питање Бранково не ће годити неким, који истини не служе, али истина не угађа сва-коме!) Међутим је кор пропратио ову појаву из далека тихом песмом: Само слога Србина спасава! Слава Георгију Бранковићу! Ова појава је на позорници живо изведена. У дну позорнице у тренутку када ће се појавити Бранко и Вила му, паде застирач и указа се велика слика, на којој је приказан центар Карловаца са споменутих зградама. Вилу је врло вешто престављала гђца Вида Кољевићева а Бранка тако исто Милорад Игњатов сл. Богосл., који се и вешто маскирао, да је био верна лика Бранкову, како га по слици знамо и замишљамо.

Када је Пера Стојановић пун смерности изашао на позорницу, љубав, поштовање и понос свих слушалаца изражено је у бурном поздраву Србина уметника. А када је загудио арију из своје опере „Бенгалски тигар“ која је недавно симпатично примљена у Пештанској опери, настала је тишина, да се могао разабрати и најфинији звук под уметничким потезом гудала уметникова. Уметника је на гласовиру дистингвирано пратила вешта свирачица гђа Мара Ђорђа Поповића. Велико уживање слушалаца у уметничком свирању П. Стојановића, није се задовољило ни после друге пијесе Х. Вјењавскога: Мазурка бр. 2., него је непрекидним аплаузом изазвало уметника, да задовољи томе и трећом својом оригиналном пијесом. Пре но што је уметник отпочео ову пијесу, ступи пред њега одушевљени Србин др. Лаза Поповић, те са неколико бираних речи преда му сребрни венац са српском тро-бојницом од стране приређивачког одбора, као уметнику и као Србину уметнику. Госпођа Мара Ђ. Поповића допраћена је за гласовир са китом лепога свежег цвећа. Беседа је завршена VIII. Руковетом Мокрањчевим којег је са великим успехом и на велико задовољ-

ство свију отпевао мешовити збор богослова и гимназијалаца.

После овако успешно изведеног програма са задовољством и клицањем испратила је публика славењика, Њ. Светост, а затим је у магистратској дворани настављен други део забаве.

* * *

Његова је Светост патријарах добио писмене и телеграфске честитке са свију страна широког Српства и од високих особа, својих поштовалаца.

Тако је добио:

I. Од достојанственика и виших државних чиновника:

Заједнички министар финансија барон Бурјан тајни саветник. — Министар председник барон Фејервари тајни саветник. — Бан краљев. Хрв. Слав. и Далмације гроф Пејачевић тајни саветник. — Председник горњег дома гроф Чаки тајни саветник. — Министар просвете Др. Лукач тајни саветник. — Министар пољопривреде барон Фејлич тајни саветник. — Министар хрватски Ковачевић тајни саветник. — Народни заступник гроф Куен Хедервари тајни саветник. — Председник либералног клуба барон Подманички тајни саветник. — Народни заступник барон Громан тајни саветник. — Председник сабора Васо Ђурђевић. — Председник кр. академије Др. Берзевици тајни саветник. — Председник врховног управног судишта Др. Веверле тајни саветник. — Народни заступник Ервин Чех тајни саветник. — Народни заступник Талијан Бела тајни саветник. — Ректор универзитетски у Будимпешти Др. Лаг тајни саветник. — Народни заступник Др. Томашић тајни саветник. — Предстојник унутарњих и богоштвених послова Чаврак. — Предстојник правосуђа Марјановић. — Бански саветник Малин. — Државни секретар Марфи. — Народни заступник Армин Павић, Загреб. — Гроф Јаков Елц, Вуковар. — Светозар Кушевић умиров. жупан, Загреб. — Куријални судија Василијевић, Будимпешта. — Секционшеф Др. Талоци, Беч. — Др. Јосиф Гал, члан горњег дома. — Велики жупан темишварски члан горње куће Др. Молнар. — Велики жупан торонталски Др. Делиманић. — Велики жупан бачки Латиновић. — Велики жупан у пензији и нар. заступник Будисављевић. — Велики жупан пожешки Јурковић. — Велики жупан вараждински барон Рубидо-Зичи. — Велики жупан беловарски Ђорђевић. — Велики жупан лички Цувај. — Бивши велики жупан суботичко-бајски Шмаус. — Министарски саветник Сима Борота, Бпешта. — Септемвир Лазар Руварац, Загреб. — Темишвар-

ски градски начелник Др. Телбис. — Судија управног судишта Арсен Зубковић. — Дворски саветник Др. Шварцер, Бпешта. — Владин саветник Коста Херман, Сарајево. — Владин саветник Варда. — Владин саветник Николајевић. — Потпредседник банског стола Маријашевић. — Председник судбеног стола Хајм, Митровица. — Судску саветник Г. Петровић, Осек. — Одсечни саветник Тот, Будимпешта. — Жељезнички обртни деловођа Станковић, Арад. — Земаљски школки надзорник Гостиша. — Одсечни саветник Унkel-Хајзер. — Кр. саветник Иван Поповић, Сарајево. — Павле пл. Мачвански умир. председник суда у Н. Саду. — Чиновништво вировитичке жупаније. Осек. — Већник банског стола Георгијевић. — Судија кр. табле Др. Деспинић, Будимпешта. — Судија Љуб. Рајић Вршац. — Држ. одветник Јосип Зец, већник Тошић, судца Терзић из Митровице. — Српски клуб, Загреб. — Кр. саветник Др. Сима Павловић, Сомбор. — Народни заступник Др. Крајчовић. — Народни заступници: Др. Светислав Шумановић, Маке Фалк, Дедовић, Латиновић Геца, Др. Дракулић, Чинчек, Др. Шевић, Др. Шобат, Ђира Милекић, Др. Авакумовић, Др. Ратковић, барон Ђура Стојановић, проф. Маретић, Др. Недељковић Теодор прота Штековић, Стева Поповић-Вацки. — Проф. Манојловић, Загреб. — Проф. др. Маргалић, Бпешта. — Бароница Рајачић и кћери. Чаково. — Бароница Лука-Николић, Баден (код Беча). — Барон Ђорђе Рајачић, Фола. — Барон Влада Рајачић, Чаково. — Барон Шандор Рајачић, Сарајево. — Осечки градски начелник Граф. — Владин тајник Хервојић. — Поджупан торонталски Јанко. — Поджупан лички Цекић. — Поджупан темишварски Јовановић. — Поджупан беловарски Секулић. — Поджупан Тодор пл. Рогулић, Н. Сад. — Жупанијски велики бележник бачки Војнић. — Жупачијски тајник Кулчар, Огулин. — Сомборски градски начелник Хауке. — Панчевачки градски начелник Матановић. — Председник „Српске Банке“ Влада Матијевић. — Мин. тајник Стејић Б. Пешта. — Мин. тајник Малешевић, Б. Пешта. — Предстојник пакрачки Грубић. — Чиновници котарске области. Ст. Пазова. — Предстојник осечки Хорват. — Јово Живковић, умировљени предстојник. Кореница. — Жупанијски шк. надзорници: торонталски Др. Пачери, сремски Војновић, беловарски Нешковић. — Равнатељ беловарске гимназије Флајшер. — Судија Ледерер, Кула. — Гавра Гојковић владин перовођа, Загреб.

II. Од страних цркв. достојанственика.

Архиепископ београдски, митрополит Србије Димитрије. — Епископи: пешки Никанор, жички Сава, зајечарски Мелентије, шабачки Сергије (по изасланику). — Архиеп. и Митроп. цетињски Митрофан. — Архиепископ Сарајевски и Митрополит дабро босански Николај (по изасланику). — Митрополит тузлански Григорије. — Митрополит ба-

ваључко-бихачки Евгеније. — Митрополит мо-старски Петар. — Архиеп. черновички и Митрополит буковинско-далматински Владимир. — Архиепископ сибирски и митрополит румунски Јован. — Епископ далматинско-истријски Никодим. — Епископ боко-каторски Герасим. — Епископска конзисторија у Котору. — Кардинал и арцибискуп јегарски Самаса. — Арцибискуп загребачки Посиловић. — Бискуп грчко-католички мункачки Фирцак. — Викар Бискуп Ђаковачки Воршак. — Бискуп викар темишварски Немет. — Каноник чанадски Сенткларјаи. — Опат Фехер, Сомбор. — Конзист. саветник архипрезвитер Манастирски и унив. професор архипрезвитер Др. Тарновски, Черновиц.

III. Од војништва.

Заједнички војни министар витез Питрајх, фелдцајтмајстер, Коркомандант гроф Ауерсперг, фелдмаршал лајтнант Загреб. — Дивизионар фелдмаршал-лајтнант Гривичић Осек. — Бригадир генерал Боројевић Петроварадин. — Генералмајор барон Ремен Загреб. — Командант регimente обрштар Жунац Петроварадин. — Фелдмаршал лајтнант Ђорђе Лемајић Будимпешта. — Генерал-интендант Ђукић Беч. — Мајор Панкарић Петроварадин. — Оберлајтнант и лајтнант Роднери Н. Сад.

IV. Из Србије и Старе Србије.

Посланик Коста Христић Цариград. — Посланик др. Миша Вујић, Беч. — Посланик Ђорђе Симић Цариград. — Стојан Новаковић академик Београд. — Др. Милан Шишманов Берлин. — Стеван Бурчић, председник новин. удружења. — Љуба Ковачевић Београд. — Миланковић, први секретар срп. посланства, Беч. — Шеф пресбирова Иван Иванић, Београд. — Проф. Јован Туроман, Београд. — Др. Батут, Београд. — Душан Мушицки и супруга Зорка. — М. Ђ. Милићевић, држ. саветник. — Бож. М. Милановић, чиновник Зајечар. — Методије П. Оцевић, Битољ. — Григ. С. Шотић, трговац, Пећ. — Српска гимназија у Солуну. — Српска гимназија у Ваљеву. — У име грађанства српске престолнице, председник општине К. Главинић. — Друштво Корнелије, Ниш. — Певачко друштво „Бранко“ Ниш. — „Селачка Слога“ Београд. — П. Павловић, уредник „Опозиције“ Земун. — Милош и Влад. Радовановићи из Милошеваца. — Милосав П. Куртовић, Београд. — Ст. Теодоровић, академик, Београд. — Ст. Писаравић н. посланик Шабац. — Ив. Стојшић апотекар, Врњачка бања. — Проф. Момчило Иванић, Београд. — Др. Љ. Ненадовић, Београд. — Лаза Крцалић, живописац Ваљево. — Владисл. Аранђеловић, Лозница капетан. — Атан. Георгијевић, пензионар, Београд.

V. Од свештенства.

Душан Станковић, парох, Канак. — Прота

Купусаревић, Сомбор. — Јован Петанек парох, Неузина. — Братство Ман. Сент. Ђурђа. — Душан Петровић парох Надаљски. — Владимир Белеслић парох. Мађ. Боја. — Велендерић парох, Бело Брдо. — Манојло Грба парох, Парабућ. — Тоша Поповић парох, Силбаш. — Диматријевић парох, Т. Кањижа. — Серафим Винчић, јеромонах адм. п. у Чаглибу. — Спиридон јером. Хрњакоко. — Теодор Ђирић парох лежмирски. — Герман Бошковић јеромонах Будимпешта. — Миле Поповић парох, Топуско. — Апостоновић парох, Кленак. — Симеон Љубинковић парох, Добриначки. — Кудумило игуман Орловица. — Марко Ердерога парох у Путинци. — Трифун Бугарски парох у Лазама. — Бор. Грбић, Кеча. — Бер. Берић, Чуруг. — Г. Николић, Башахид. — Рад. Грујић, Беловар. — Илија Белеслић, Фабрика. — Прото Ј. Марјановић, Далић. — О. Самуило Поповић, Лепоглава. — О. Лукијан Ластавица сабрат М. Дивљанскога. — Еман. Радосевић, Буђановци.

Свештеници: Осим оних који су заједно са цркв. опћ. честитали: Сићел Стефан из Вршца. — Др. Емилијан Радић, Вршац. — Михаил Мишић, прота Беч. — Протојереј Лазар Богдановић, Осек. — Мирон Ђорђевић, архим. у Пећи. — Александар Георгијевић, Лесковац. — Симеон Болманац, игуман Ман. Темски (Србија). — Лука Вујанић, админ. парох. Визић. — Милутин Григоријевић парох Баја. — Герман Милошевић, јеромонах Болч. — Велимир Грегоровић, парох Кањижа. — Александар Живановић, проф. катихета, Осек. — Ђорђе Добројев, парох Ливнице. — Миливоје Милошевић, парох Шид. — Иван Алексић, парох Модош. — Филип Радичевић, протођакон Цетиње. — Јован Георгијадес, грчки парох у Пешти. — Бељански, Госпођинци. — Ђорђе Свитлић, парох у Пиперцима. — Тривун Влашић, парох у Сенти. — Светозар Дујановић, парох у Бешки. — Евгеније Ковиљац, парох Чалма. — Лазар Сабовљевић, администратор у Брестачу. — Милан Долга, протопрезв. помоћник Темешвар. — Давидовић катихета Панчево. — Бранислав Поштић и Милосав Поповић, пароси у Стапару. — Братство ман. Гомирја. — Свештенство Панчевачко. — Јефта Матић, парох у Сурчину. — Илија Перкаћански, прота у Вуковару. — Доситеј Поповић, јеромонах БПешга. — Урош Ђурић, протојереј Винковци. — Ђура Страјић, протојереј у име свештенства велико-бечкеречког. — Петар Агрима, парох у Срп. Вел. Сент-Миклушу са 9 потписа. — Мирковић и Станков, Куман. — Конст. Цијук, протопрезв. у Белој Цркви. — Чолаковић, парох у Сркларји са учитељем Јорговићем и учитељицом Јорговићком. — Иванић, протојереј Вилово. — Панта Поповић, парох Петрово Село. — Спиридон Мауковић, парох Белегиш. — Вељко Миросављевић и Ђорђе Велић пароси у Н. Саду. — Михаило Стакић, прота

Коренички. — Григорије Николић парох у Иригу. — Прота Пашић из Солуна. — Светозар Димитријевић и Исидор Лудајић, свештеници у Суботици. — Јовановић и Стајић, свештеници у Елемиру. — Братство ман. Гергетага. — Васа Николајевић, протојереј Ириг. — Гаврило настојатељ из Србије. — Јосифовић, парох из Опатовца. — Драгомир Радошевић и Душан Страхинић, свештеници и Прота Стајић Митровица. — Парох Вељков Грабовци. — Братство Ман. Јаска. — Прота Јосиф Поповић Ада. — Наум Марјановић, парох Нови Сент Иван. — Александар Костић, катихета Рума. — Марко Шаула, парох Рума. — Илија Јанковић, парох Сурдук. — Максим Живковић, парох Н. Карловци. — Никола Пујаковић парох Ст. Бановци. — Сава Барбић, парох у Дубровнику. — Ђирић, јеромонах Берзанска. — Стеван Мирковић, парох Сава Станков свешт. Куман. — Милошев парох у Чакову. — Лазар Богдановић, протојереј у Осеку. — Димитрије Јанковић, сист. парох. помоћник у Осеку. — Арсеније Путић, админ. парох. у Ходмезевашархељу. — Милан Алексић, прота у Алексинцу. — Удици, Радовић, Веселиновић, Симић, Војновић, Бартулов у В. Кикинда. — Јован Гомирац парох у Јакову. — Светозар Теодоровић, парох у Ечки. — Стеван А. Обрадовић, парох у Вери. — Душан Поповић, парох у Обрежи. — Никола Савић, протојереј у Земуну. — Урош Мађаревић, парох у Липови. — Симеон Аранички парох у Ст. Пазови, — Станко Жувански прота са 2 потписа у име цркв. општине у Араду. — Архимандрит Кирил у Београду. — Стеван Ламадић, свештеник у Шапцу. — Прота Милосав у Радужецу. — Прота Мајсторовић у Грачаду. — Прота Марковић у Грубишном Пољу. — Константин Хаџи, Светозар Јеврић свештеници у Темишвару. — Миливоје Милић, парох у Срп. Итебеју. — Душан Марковић, протопрезв. помоћник, — Бранко Пауновић, Григорије Константиновић парох. помоћници у Земуну. — Боберић синђел у Д. Тузли. — Светозар Вуковић, парох у Чортановци. — Милета Јакшић и Александар Бранковић свештеници у Црњи. — Драгутин Чолаковић парох у Ст. Керу. — Георгије Марјановић, архим. у М. Кувездину. — Георгије Николић, парох у Ст. Паланци. — Милан Боберић, парох у Кули. — Дане Мишић, парох у Иригу. — Никола Ставишић, парох у Босуту. — Митрофан Рајић, протосинђел у Пакрацу. — Кристифор Трифунац, Григорије Спајић, Јован Татаровић, свештеници у Мокрину. — Никола Пајић, парох у Рац-алмашу. — Јован Константиновић, парох у Пожези. — Димитрије Вокшан, парох у Сомбору. — Исидор Спасојевић, јеромонах у Бици. — Љубомир Недељковић, парох у Каменици. — Стеван Чампраг, конз. бележник у Св. Андрији. — Симеон Николић и Теодор Јозанов свештеници у Ђурђеву. — Јаков Арадски парох у Пачиру. — Тимотије Димитријевић парох у

Суботици. — Димитрије Лазић, парох у Товаришеву. — Милош Узелац парох у Вогњу. — Јован Јовановић, парох у Шашинци. — Јован Козобарић парох илочки. — Прота Бољарић у Мохачу. — Лазар Мишић парох у Пачетину. — Милан Младеновић пар. адм. у Суботишту. — Прота Недељковић у Будиму. — Димитрије Којић, парох у Срп. Боки. — Божидар Милошевић и Јован Јовановић свештеници у Меленци. — Иларион Радонић, протосинђел у Сарајеву. — Ђорђе Коларовић, парох у В. Радинци. — Милан Протић, парох у Нештину. — Дионисије Миковић, игуман у Рисну. — Корнелије Чупић, протојереј у Св. Андреји. — Доситеј Јовић, архимандрит у Задру. — Арсеније Поштић, јеромонах у Трсту. — Антон Богетић жупник, Георгије Максимовић парох из Черевца. — Серафим Николић јеромонах из Моловина. — Кардашевић Теофил руски прота из Будимпеште. — Амвросије игуман, Јован, протопрезвитер, Димитрије презвитер из Загребца. — Живко Војводић катихета из Митровице. — Милан Лучић парох из Сусека. — Ђ. Кољевић, Мол. — Бањанин катихета из Карловца. — Милутин Думић, Меленци. — Бабин парох из Петроваца. — В. Кадић Мокрин. — Кнежевић, парох из Раче. — Јаков Арадски Пачир. — Александер Ђосић. — Димитрије Мијатовић парох из Барања Бан.

VI. Од разних корпорација.

Виша дев. школа Панчево. — Виша дев. школа Сомбор. — Учит. конвикт Н. Сад. — Препарандије обе у Сомбору. — Препарандија у Карловцу. — Препарандија у Пакрацу. — Градско поглаварство (са адресом) Карловци. — Ватрогасно друштво Карловци. — „Слога“ Карловци. — Чиновништво фондова Карловци. — Срп. Соко Карловци. — Заватл. удружење Карловци. — Котарски суд Карловци. — Збор учит. пучких школа Карловци. — Збор. учит. вероисп. школа Карловци. — Епарх. управе: архид. (са адресом), накрачка, горњо-карловачка и темишварска — Манастири (са адресом) — Матица Српска — Патронат карловачке гимназије (са адресом). — Патр. новос. гимназије — Патронат Текелијанума у Будимпешти — Богословски професорски збор у Задру — Богословски професорски збор у Карловци — Одбор за патријархову прославу (са адресом) — Професорски збор реалке у Земуну — Професорски збор гимназије у Н. Саду — Српска Женска Задруга Карловци (са адресом) — Српске Женске Задруге: Футог, Стари Бечеј, Нови Сад, Сомбор, Госпић, Осек, Митровица, Велики Бечкерек, Земун, Велика Кикинда, Пакрац, Загреб, Нова Градишка, — Срп. В. С. Мјклуш. — Институт „Мајка Ангелина“ Будимпешта (са адресом) — Девојачки интернат српски, Загреб — Друштво св. Саве, Петриња — Срп. земљ. задруга Мартонош и Меленци — Срп. пев. друштва: Пан-

чево, Пакрац, В. С. Миклуш. Сомбор — Срп. пчеларска задруга Рума — Српске Читаонице: Нови Сад, Панчево, Сомбор. — Народна привредна банка Велика Кикинда — Срп. нар. позоришна управа и дружина Осек — Касина у Даљу — Опћ. поглаварства: Босут, Мартинци, Илок, Грубишно поље — Властел. чиновништво Даљ. — Универз. срп. омладина у Черновцима — Срп. омладина у Руми и Абацији.

VII. Од црквених општина.

Срби Бечкеречани са 300 потписа — Срби православни из. Ст. Бечеја са 150 потписа — Др. Касапиновић са 70 потписа из Панчева — Љуб. Слеччевић са 12 потписа из Аде — Миливоје Каракашевић са 20 потписа из Сомбора — Црквене општине: Манђелос, Обреж, Рајево село, Попинци, Грк, Угриновци, Шашинци, Негославици, Бешка, Голубинци, Илинци, Шимуновци, Јаково, Земун, Трпиња, Бингула, Врдник, Путинци, Славкамен, Каменица, Купиново, Буђановци, Мартинци, Долњи Петровци, Краљевци, Велики Радинци, Лаћарак, Рача, Јарак, Моровић, Будимци-Погановци, Осек, Мохово, Лазе, Јошевица (п. п. Краљевчани Хрватска), Срби из Босуца са 15 потписа, Аш: ња, Војка, Сусек, Шуљам, Прхово, Добановци, Бингула, Јамена, Вишић, Шаренград, В. Кикинда, Сентомаш, Карловци, Батајница, Ириг, Даљ, Бело Брдо, Борово, Чортановци, Буковац, свештеник из Босуца са 12 потписа, Срби грађани из Грубишна поља, Ечка, Срп. Итебеј, Моноштор, Срп. Сент-Петер, Срп. Арадац, Шурјан, Ход Мезе-Вашархел, Мали Бечкерек, Падеј, Меленци, Темишвар-град, Оросламош, Канак, Ператолица, Лисичине, Грубишно поље, Дреновац, Вараждин, Беловар, Пожега, Чаглић, Ораховица, Воћин, Поучије, Бучије, Сантово, Риђица, Жабал, Стапар, Деспот Св. Иван, Ст. Паланка, Станишић, Бач-Фелдвар (Фелдварац), Сегедин, Кулпин, Сента, Петриња, Дивосело, Вргин мост, Небљуси, Мали Градац, Глина, Темишвар Фабрика, Црна Бара, Срп. Вел. Сент Миклуш, Сириг, В. Кикинда, Салник, Пакрац, Болџан, Ст. Кер, Ст. Кањижа, Баја, Сентомаш, Двор, Сењ, Вребац, Огулин, Петрово село (личко), Плашки, Госпић, Муњава Залужница, Медак, Медина, Батосек, Доња Нана Барања, Бан, Помаз, Бата, Сентандрија, Титов, Мађар Боја, Сечуј, Буда Калаз, Шиклуш, Чип, Кечкемет, Будим, Пешта, Коморан, Алибунар, Неузина, Плочица, Избиште, Ватин, Доља Љупкова, Уља, Сакуле, Арад.

VIII. Од учитељства.

NB. Осим оних, који су са општинама заједно честитали, још и ови учитељи: Јован Медурић Сентомаш, Ђура Терзин Темишвар (Фабрика), Лазар Борђошки Карловац, Милетић и Вујић Кумани, Љубомир Велић Пардањ, Сава Кањурић Шиклуш, Јелена Коњовић Сомбор, Марија Коњовић Брестовац, Даљски учитељски збор,

Башахидски учитељски збор, Велико-кикиндски учитељски збор, Земунски учитељски збор, Осечки учитељски збор, Сомборски учитељски збор, Старо паланачки учитељски збор, Милан Пејновић школски управитељ у Гливи, Душан Рајковић школски председник у Илоку, Арсеновић учитељ у Сомбору, Српска народна школа у Карловцу, Алек. Јанковић умировљени учитељ у Баји, Лазар Живојновић учитељ у Ст. Бановцима, Јован Поповић Ст. Бечеј, Арса Данкуц умировљени учитељ у Панчеву, Јова Петковић умировљени учитељ у Панчеву, Учитељски збор у Вел. Бечкерек, Ђорђе и Софија Лукић Вршац, Јов. Ђосић Сегедин, Учитељство са школ. децом у Белом Брду, Школски Одбор у Босуту, Темишварски градски школски одбор, Школски одбор у Бач-Фелдвару, Ученице учитељичке школе у Сомбору, Меленачки учитељски збор, Госпођиначки учитељски збор.

IX. Од појединаца.

Др. Ника Максимовић велепосед. Сомбор, Урош Предић српски сликар Орловат (Торонт.), Др. Милош Карабашевић конзистор. лечник Темишвар, Др. Јовановић Петар Пакрац, Ета Вујић Сомбор, Др. Давид Коњевић Сомбор, Др. Младен Јојкић физикус Н. Сад, Персида уд. Тодора Мандића Н. Сад, Никола Ђ. Вукићевић Сомбор, Јован Малетић Турски Бечеј, Каменко и Марија Јовановић Панчево, Савић Шандор Моровица, Лујановић Олга В. Кикинда, Евген Думча Сентандрија, Др. Пелеш Петриња, породица Јагодић — од Крњаче — О Лец. Лучић поштар Вуковар, Арпад Хагеншахер Бпешта, Херњади Гомбош, Др. Иван Ивановић велепос. Буд. Пешта, Др. Никола Михајловић Будимпешта, Иван Бренковић апотекар у Реваујфалу и Александер Николић у Реваујфалу, Др. Платон Добројевић у Субитици, Жарко Станић Вуковар, Милорад Шишић мерник Дуго Село, Димитрије Поповић Илок, Јосиф Јагић одветник Мохач, Мита Кирјановић Мохач, Јоца Јовановић опер. певач Бпешта, асесор Јанковић Душан Сомбор, Вл. Жупунски велепоседн. Канак, Браћа Бергер Осек, Милош Николић Н. Сад, Веселин Вујић Чока, Богољуб Тодоровић Срп. Св. Петар, Др. Јован Петровић Суботица, породица витез Милекић Вуковар, Тома Павловић Панчево, Паја Марковић Адамов Абација, Александар Адамовић Н. Сад, Јов. Грчић, проф. Н. Сад, Нестор Миковић Н. Сад, Берић проф. Сомбор, Левенбајн из Темишвара, Др. Мирковић Ириг, Аца Маринковић породица у Панчеву, Средоје Ђорђевић Суботица, Јоца Ковачић велепосед. Мол, Ђурковић новинар Бпешта, Грубор Миле свештеник из Двора, Др. Кода Алекс. из Новог Сада, Љубомир и Владимир Стефановић из Новог Сада, Јаша Бикар из Сомбора, Милева Милекић из Блацког, Др. Милан Мандић из Б. Пеште, Ђура Гавела из Загреба, Др. Милош Богдановић лечник Бпешта, Стева Ристовић Градац, Јован Шилић инжењер

из Загреб, Никола пл. Милекић из Загреб, Др. Војин Бикар Сомбор, Ђира Недељков поседник Сириг, Недељков умиров. учитељ Сириг, Радивоје Топољац учитељ, Марица Топољац из Сирига, Ст. Вучковић из Митровице, Васа Бикар из Панчева, Никола Поповић из Митровице, Олга и Никола Вујић из Митровице, Панта Ђуришић Биорац из Руме, Младен Гавански из Руме, Породица мајора Тесафа из Суботице, Лаза Гавански из Сентомаша, Јустина и Лаза Поповић из Будимпеште, плебанос из Бача Еветовић, Доктор Владимир Чобанић адвокат, Доктор Милош Мојић лечник из Митровице, Ђока Стефановић котарски судца Винковици, Доктор Дијамант надрабинер Вуковар, жуџник Михалчић и ц. одбор Даљ, Сава Цветковић порезник Земун, Др. Миша Поповић адв. Петроварадин, Катица и Станко Милић Петроварадин, Бранислав Јована Борота гимназиста Сегедин, Лаза Милошев Нови Сад, Емил и Марија Пајдак В. Кикинда, Паја Николић трговац Земун, Светислав Николајевић Голубинци, породица Деметровић Емил Сомбор, Милева Дунђерски Сентомаш, Веселин Лупа Помаз, Др. Душан Рајић Будимпешта, Милан Годровић Панчево, породица проф. Кнежевић Јанко Пакрац, Јован Борјановић Земун, Никола Ивковић Нови Сад, Лукијан Бранковић Темишвар, Милашин Јаша Суботица, Стеван Брзак правник Загреб, Милка К. Алексић Гргурова Београд, Јоца Крстић градоначелник Бела Црква, Тодор Стефановић Вилдовски Беч, Боровоје Станковић Будимпешта, Гедеон Дунђероки Чаб, Ђока и Олга Стојковић Суботица, Вл. Јанкулов конзист. бележник Нови Сад, Др. Ђорђе Коњовић Сегедин, Ђока Коњовић с породицом Сомбор, Милева и Тончика Коњовић Сомбор, Петровић М. ригорозант богословије Панчево, Паја и Александра Вујић Сомбор, Стеван Уторник Сомбор, Мита Стајић књиџар Београд, Шандор Јовановић Сомбор, Ђорђе Ђуришић Сомбор, Мила Гргуров инџинир Сомбор, Др. Поповић Стева физик Сомбор, Милорад Веселиновић сенатор Сомбор, Проф. Мојо Медић и проф. Иванчевић Загреб, Софија Атанацковић и др. Радића породица Суботица, Др. Стева Адамовић Нови Сад, Светозар Исаковић В. Бечкерек, Марта уд. Кондороши Н. Сад, Др. Каменко Суботић Нови Сад, Олга Секулић Кумани, Симоновић Стева Каменица, Јулка Брановачки Сента, Глиша Врачарић Тител, Аксентије Мародић сликар Нови Сад, Јулка Лукић рођ. Крстанић Вршац, Др. Милан Савић Нови Сад, Момчило Тапавица Сарајево, Др. Марко и Милена Гргуров Сомбор, Веселин Гргуров Митровица, Ђока Грујић поседник Врдник, Еуген Шпанг Темишвар, Јелка Стојковић са кћерима Земун, Др. Бранислав Станојевић Панчево, Др. Живко Костић Загреб, Јован Микић катихета Пакрац, Душан Живановић, архитекта Београд, Алекса Анђелић Вуковар, Владимир пл. Војновић из Б. Фелдварца, Сава Кле из В. Бечкереча.

* * *

У многим су местима и ван архидијезе у очи св. Николе биле многе куће осветљене и прангије су пуцале за време звоњења.

Између осталих многих места напомињемо само Топуско, у ком је одржано свечано благодарење у присуству многобројног народа, ког је дана и уважени месни парох г. Миле Поповић прославио 40. годишњицу свог свештеничког службовања.

* * *

Ето овако је прослављена у Карловцима 50. годишњица свештеничке и архијерејске службе Његове Светости Преузвишеног Господина *Георгија Бранковића*.

Показано тога дана признање и одобравање досадашњег рада и одликовања Његовога Величанства највећим својим узвишеним орденом; показано поштовање, признање и одликовање од стране високопреосвештене г. г. епископа белом банакама лавком, којим одликовањем до сада од патријарха Арсенија Црнојевића ни један митрополит-патријарх не беше одликован; показано одликовање усменом, писмом и телеграфском честитком од првих људи не само нашег народа, него и од великих и високих достојанственика, црквених општина и разних корпорација: то све може служити Његовој Светости за доказ великог уважења, поштовања и љубави што је ужива.

Са прославом своје 50. годишњице свештеничке и архијерејске службе, може Његова Светост, а и сви његови пријатељи и поштоваоци бити задовољни, и поред *онако* исказане манифестације, не треба да се ни он, а ни његови пријатељи и поштоваоци сбиру на смушене и недостојне нападаје познатих нападача.

Северински банат и историја северинске жупаније

од Пешти Фриђеша.

(Продужење.)

Од почетка XVII. века спомињу се и цркве православне са дипломама. У Каран-

себешу је 1579. год. била српска црква, али не владика. Било је и старији црква, ал до сад не ота ни једне.

У Ердељу није била у старо време грчко-источна митрополија. Истина владике се звале митрополитима и црква их је тако титулисала али нема закона а ни кр. наредбе, која би их именовала за митрополите. Та околност, што су грчко-источне владике биле почињени реформатским суперинтендентима, сведочи да нису могли имати у Ердељу митрополита.

У титулама се види тежња за окупирањем. Тако се н. пр. Симеон Стефан овако потписује: архиепископ и митрополит Булафејерварски, Вадски, Мармаршки и читавог Ердеља. А зар Булафејервар, Вад и Силваш не леже у Ердељу? Генадије 1641. год. звао се архиметрополит. Ово је било само злоупотреба, против које је и карловачки конгрес 1744. год. устао. Па и сам Арсеније Чарнојевић падао је у ту злоупотребу, јер њега је цар именовао за српског митрополита грчко-источне цркве. а он се 1706. год. потписује митрополит и патријарх Срба, Рутена и Влаха.

Тек у најновије доба основана је грчко-источна митрополија у Ердељу, и из тога се види, да дотле не беше таког митрополита.

Аустријска влада је гледала да што пре једини источну цркву у Ердељу са римокатоличком вером. Теофил, наследник Варламов и владика држао је 1697. г. синод, у којем је примио науку римокатолицизма и „вратио се у крило римској матери цркви“. И Теофилов последник Атанасије држао је 1698. год. синод, на којем је било 1500 попова, који су сви скоро примили унију; оне, који су остали при старој вери, зваху шизматичима, а веру грчко не сједињену. Од тога доба нема у Ердељу грчко-источне владике ни цркве.

Банфи Ђорђе, ердељски губернатор 1693. год. обзезује се владици Теофилу, да ће се покоравати реформатском суперинтенденту и да ће примити нека начела из калвинске вере, али на грчко-источну веру сад већ не утиче реформатска, него римо-кат. вера. Влашке попове, који у цркви не знају ништа друго, него само

славенски мрмљати, треба да замену други попови, који разуму науку хришћанску.

Ма да је унија почела сјајно, неје била осигурана са свим. Свештеници и мисионари су долазили из Влашке, па су народ наговарали, да остане при старој вери. Грчко-источно свештенство се посвећивало код владика у Влашкој и Молдавској, где су их ови претстицали да се одупиру унији. Стога су нанослетку грчко-источни свештеници морали ићи будимском српском владици на посвету.

Унија је у почетку рђава плода доносила држави. У многим влашким селима не беше скоро ни једног човека, да зна „оче наш“. У већини села се служба још служила на славенском језику. Како не беше свештеника, то су поједине рушњачке протуве у бради знајући српски, певали и издавали се за попове.

Тајно се радило против уније. 1742. г. је неки Хрват (?) калуђер грчки именем Висаријон дошао на препоруку карловачког патријарха Арсенија у Добру и Деву, а напред се постарао, да га народ прими као апостола и божијег посланика. По спољашности је већ изгледао да је позван, да влашки народ старој вери поврати, те кад је дошао у Сибињ, сви су га већ обожавали. Но ту га ухватише и затворе, после неколико недеља пошљу га у Београд, а одатле у Беч; но посредовањем руског конзула пусте га на слободу. Ова околност расветљава много што шта, што је у поступку Висаријоновом мрачно.

Унијатски владика Арон је 1759. год. обишао Хуњадску жупанију и том приликом је дражио говором своје слушаоце против друге вере; те су тако многе цркве порушене и до крви дође.

Поред тих немира дође исте године још смелији агитатор Софроније калуђер, који диже буну против унијатских свештеника, које из њихових кућа и поседа истера. Војска се мораде умешати, те се и он смири. Ова два влашка апостола толико су израдили, да су несједињени Власи били у већини.

И бечка влада је видела, да мора начинити у држави мира, а да то постигне. мислила је да успостави грчко-источну вла-

дичанску столицу. То се збило 1761. год. крајем августа, јер је те године Данило (?) Новаковић будимски владика наименован за ердељског православног владика у Брашови. Кратко је време био у Ердељу и после његове смрти (1767.) год. именују другог Србина Данила (?) Кириловића за ердељског православног владика. Но и овај остави Ердељ већ 1773. г. и био је прво будимки за тим темишварски владика и тако опет преста православно владичанство у Ердељу. За Јосифа II. буде 1784. год. за православног владика Србин Геден Никитић наименован.

Због уније се неје попуњавало по века православно владичанство у Ердељу, те тако закон је узимао као да и нема православних. Кад су опет именовати почели православне владике, то су сваком приликом и саслушали карловачког митрополита, који је давао из своје дијецезе владике. Из тога се види да је хијерархија била потчињена.

Грчко-сједињене владике су 1738. год. добиле добра, а столица је била у Балашфалви.

Марија Терезија је особито била наклоњена грчко-католицима, те је у тамешкој жупанији подигла и владичанство им. Чанадски владика Станисловић неје то одобравао, што ће седиште владичино бити у Н. Паланци, и предлагао је да буде у Лугошу.

Влада наклоњена унији, изда наредбу 1736. год. свима тамешким властима, да рацке попове натерују на унију. За време чанадског владике Станисловића било је грчко-кат. општине у Карансебешу, Цели, Слатини, Фачету и Мехадији. Не зна се кад су ове општине примиле унију. За Слатину се зна, да неје никад била грчко-источне вере.

Карансебешко православно владичанство могло је и са арадским бити спојево. Барон Енгелсхофен саопћава бечком ратном већу, да је Антоновић постао 1742. год. арадски и карансебешки владика. Владика је молио, да иде у Беч; али му је Енгелсхофен дао да може ићи само у Будим, јер не зна — вели — дали може таким људима General Commando дати без

дворског ратног већа дозвољу. Из других извора знамо, да је Исаија Антоновић 1731. год. постао арадски, а 1741. год. карансебешки владика, (из архиве бечког ратног министарства); али неје у исто време био и у Араду и Карансебешу владика. Кад је 1748. год. у септембру био изабран за карловачког митрополита, опет је наименован за арадског и карансебешког владика.

У ово доба је морао вршачки владика плаћати неке пристојбе за наименовање: и то 500 фор. мађ. дворској канцеларији, а 500 фор. бечком ратном већу.

Православна вера је 1790. год. 60. зак. чланком добила слободу исповести. Ма да је законом призната била, ипак је грчко-источна вера сматрана као трпљена вера, и владике су добијале званична упутства, и намера им беше, да владике и цркве им учине зависним од политичних власти. У том стању беше грчко-источна црква у Ердељу 1848. год., кад је Андрија Шагуна именован за грчко-источног владика.

Државни редови су похитали, да грчко-источну цркву као примљену веру с пуним правом признаду, али зак. предлог не би због буне потврђен. Тек 1851. год. изда цар Јосиф наредбу, којом свакој примљеној вери осигурава слободу вероисповести, да само може управљати својим пословима, да фондове и добротворне заводе може употребљавати; но та се наредба не протезаше и на Ердељ, те тако судба грчко-источних оста нерешена.

После буне се састале мађ. владике 1850. год. те реше, да се још два грчко-католичка владичанства установи. Тако исто је и Александар Сулуц Стерка предлагао, и у корист уније тражио је, да се успостави Булафејерварска грчка митрополија, и да је предаду грчко-сједињеним, јер су они наследници те старе митрополије.

У то је време Андрија Шагуна грчко-источни владика у тако великом уважењу био, да су и грчко-католици у њега гледали. Сам фогарашки пов грчко-католички владика је 1850. у поверљивом извештају бечком министру саопштио, да би Шагуна једини био кадар унији будућност и победу извојевати. С тога треба Шагуну за унију задобити, па ако пређе, дати му

ердељску митрополију. Шагуна је још 1856. год тражио код бечког министарста да се назив „грчко-несједињени“, промени на „грчко источни“, и држи да је увреда, што њега зову владиком сибињским а не ердељским. И Фогарашки грчко католички владика је држао да има право на ердељско владичанство.

Аустријски министар богочасти држи да неје ни право ни целиходно да православној Влади добију митрополију, и мисли да би се онда могла митрополија начинити, кад би имао 3 владике под собом митрополит. — Довде Фриђеш.

(Свршиће се.)

Извјештај

о сједници Еп. Конзисторије горњо карловачке одржаној у Плашком дана 1 (14.) септ. 1905. под председништвом Његова Високопреосвештенства Г. Епископа Дијецезана Г. Михајила.

Обавјештен Њег. Високопреосв. Г. Еп. Дијецезан Г. Михајило преписом записника о изјави ј. о. И. В. — Додијељена је у привр. администрацију парохија у Г. Љ. ј. М. Г. у Дв. и Ј. Ж. у Ј. — Узет је на знање извјештај члана ј. Г. В. у П. л. о примопредаји парохије у К. на ј. П. Р. — Умољена земаљ. влада за премјештај учитеља И. К. у Р. — Тужба М. Л. у Т. против ј. Ј. М. у Т. дата истом на изјашњење. — Позвано парох. звање у Врх. на поправак матица у једном случају. — Истражни списи у предмету ј. П. В. у Х. уступљени на ново члану Н. Е. у Г. на допуну. — Обратило се је представком на М. Ц. Савјет за доставу овамо акта ј. М. М. у Ј. — Повраћена тужба конз. фискала против ј. М. О. у Д. на допуну. — Одобрен распоред икона на иконостасу за цркву у Шт.

— Препоручени формулари за ваншк. младеж и за наповједи жениха свима парох. звањима. — Замољена зем. влада, да се дјеца Ђ. Б. у П. рекламирају за правосл. вјеру. — Расписан натјечај на парохију у Ш. к. — Одбијена тужба ј. М. П. против некојих парохијана. — Извјештена кот. област у Дв. да ј. Ј. Д. није се огријешо о прописе обранбеног закона. — Умољена зем. влада за подвоз катихети у М. — Узети на знање записници свештенства појединих протопрезвитерата приликом свештеничке исповједи; поједине реферате о научној основи уступљене члану ј. Г. В. у П. л.; некоји свештеници позвани, да се накнадно исповједе. — Извјештај члана И. М. у О. о примопредаји парохије у Д. (в.) узет на знање. — Чланови Н. Е. у Г. и Г. Ж. у В. позвани, да заприсегну некоје свједоке у предмету ј. Р. Л. у С. п. — Ријешено је 11 бракоразводних предмета.

— Осим тога ријешено је до 20 мање важних предмета.

Извјештај

о седници Еп. Конзисторије горњо карловачке одржаној у Плашком 11. (24.) августа 1905. под председништвом Његова Високопреосвештенства Г. Епископа Дијецезана Г. Михајила.

Свршени богослов И. П. полаже заклетву за конз. билежника и подноси примо — предајни записник Еп. Конзисторије са архивом и др. — Чланови И. М. у О. и у В. у Д. извињују недолазак к сједници. — Узети на знање с тугом смрт архимандрита И. Р. у Г. — Позван протопрезвитер Н. Е. у Г. у каквом је сродству са ј. Р. Л. у Сл. п. — Дата на изјашњење пријава Еп. Адм. Одб. у П. л. ј. Д. Ш. у М. — Потврђен избор ј. о. М. В. за игумана; због ренитенције позван пред сједницу Е. К. ј. о. И. В. — Узет на знање примо-предајни записник парох. у Ј. и обређен путни трошковник протопрезвитера С. К. у П. — Расписан стечај на парохију у Б. — Узет на знање извјештај протопрезвитера Ј. Т. у М. о обављеном испиту из вјеронаука на вел. гимназији у Г.; трошковник његов предложен зем. влади. — Расписан стечај на парохију у Св. — Позван ј. М. С. у Скр., да даде одговор на фискалну тужбу. — Позван је члан С. М. у К. да спроведе истрагу против ј. Ј. Д. у Р. — Одбијена молба С. Ј. за подијељење једне парохије. — Расписан стечај на парохију у С. — Молба становника из Ар. д. за градњу цркве начелно одобрена. — Узета на повољно знање нека рукоположења и одликовања. Ријешено је до 20 бракоразводних предмета. — Осим тога ријешено је до 20 мање важних предмета.

Извјештај

о сједници Еп. Конзисторије горњо-карловачке одржаној у Плашком, дана 6. (19.) окт. 1905. под председништвом Његова Високопреосвештенства г. епископа дијецезана Г. Михајила.

Чланови М. С. у К., у Т. у М. С. К. у О. извињују свој недолазак к сједници. — Позван ј. М. Г. у М. Г., да поднесе лијечничку свједошћу о свом здрављу. — Тужба учитеља М. В. у Сл. п. уступљена на изјашњење ј. Р. Л. у Сл. п. — Тужба ј. Р. Л. у Сл. п. уступљена на изјашњење М. В. у Сл. п. — Тужба Ђ. Д. из Б. уступљена на изјашњење ј. С. З. у Б. — Замјерено ј. М. Г. у П., што је обишао своју предпостављену власт. — Наложено парох. звању у Ј., да изда крени лист М. Ђ. у В. П. — Одговор ј. М. С. у С. на фискалну тужбу уступљен конз. фискалу. — Одговор ј. Д. Ш. у М. уступљен на contra одговор у П. у Р. — Позван је М. В. у Љ., да поднесе изјашњење на тужбу Д. Ш. у М. — Наложено члану Ст. К.

у П. да прегледа рад катихете у Љ. око првог семестра. — Писано зем. влади за дознаку цијеле сесије за парохију у Ј. и К. — Наложено члановима М. В. у О. и Ј. В. у Д. да спроведу наново истрагу против ј. Ј. Д. у Р. — Извјештај члана Ј. Т. у М. о примопредаји парохије у О. узет на знање и обређен му трошковник. — Ј. Ј. Д. у Р. позван пред сједницу еп. конз. — Наложено парох. звању у К., да не смије вјенчати упитну удовицу без формалног смртног листа њеног наводно пок. мужа. — Затражене еписе од М. Ц. С. ушљед утока Н. Т. у Д. полглати. — Наложено члану М. С. у К., да наново спроведе истрагу против ј. А. М. у Ср. г. — Поднесен зем. влади предлог да се казне чиновници потписани на признаници Д. П. (Б.) у Б. — Пријава парох. звања у Ј. против 14 надзорништва за земаљску измјеру у З. уступљена зем. влади. — Промјене на иконостасу цркве у Д. узете на знање. — Поднесен извјештај М. Ц. Савјету ушљед утока С. Ж. у Д. — Умољена зем. влада за обуставу сесион. оштете ј. В. А. у В. Г. ради исплате дуговине његове ј. Т. М. Д. — Пријава ј. Д. Ш. у М. против општ. поглаварства у Р. уступљена зем. влади. — Тужба парох. звања у Ј. против учитеља М. Ђ. уступљена зем. влади. — Пријава парох. звања у Б. против управе тамошње основне школе уступљена зем. влади. — На парох. у Св. компетују ј. Ј. Ж. у Ј.; В. С. у С. с.; Н. С. у Ч. — На парохију у Б. компетују ј. Г. Ж. у В.; Н. М. у С.; В. С. у С. с. — На парохију у С. компетује ј. Ј. М. у С. — На парохију у Ч. компетују Н. С. у Ч.; В. С. у С. с. — Одбијена молба Д. Ч. у С. ради исплате кат. оштете. — Пријава парох. звања у С. ради набавке иконе Распјатија Христова за школу у Г. уступљена зем. влади. — Пријава парох. звања у Б. против подизања крчме близу цркве уступљена зем. влади. — Упитана парох. звања у О. Г. и Г., гдје се обдржава прослава св. Саве. — Наложено ј. о. М. М., да протипрописно подигнуту сес. оштету поврати. — Умољена зем. влада за обуставу сес. оштете ј. М. О. у Д. ради исплате повјерених трошкова. — Записник првог свешт. збора ове дијецезе похрањен у архиви. — Расписан стечај на парохију у О. — Узета на повољно знање нека рукоположења. — На властиту молбу премјештени узајамно ј. Ј. Р. у С. и ј. Н. Р. у С. — Ријешено је 16 бракоразводних предмета. — Осим тога ријешено је још до 25 мање важних предмета.

ЛИСТАК.

Вести.

Седнице автономних власти. Арх. административни одбор сазван је у седницу за 19. о. м., конзисторија за 20. о. м. а школски одбор 22. о. м.

Народно-школски савет држи своја заседања од 14. о. м.

Није пусто масло! „Застава“ у свом Morgenblatt-у бр. 285. у чланку под „Пусто масло“ између осталих неистина за „српску манастирску штампарију“ рече и ово: „— Но ова истрага (!) није била неуспешна. Прегледачи су нашли, да рачунски дневник није по пропису удешен. Нити је прошивен, нити има печата саборског одбора. Може се дакле сваки час поцепати, направити други и т. д. У том дневнику нису испуњене све стране него има остављених празних страна. Ту се може онда накнадно уписати што се хоће“.

Да л' је ову неистину „Застава“ исисала из прстију, ил' ју је навела по извјештају одређених прегледача, не знамо.

Пред судом имаћемо част, да то сазнамо.

А за сад наодимо само ово сведочанство кр. јавног бљежника, из ког се читаоци могу уверити о неистинитости горње тврдње „Заставине“.

Исто гласи:

„На захтевање управе српске манастирске штампарије у Карловцих потврђујем, да сам достављени ми њезин благајнички дневник од 1. Нов. 1903. год. гледе његовога вањскога облика прегледао, те пронашао, да се исти из 247 страна до сада састоји, да је чисто и редовито вођен, да нарочито до стране 245. нема никаквих уметака или коректуре, никакве празнине способне за дометање, никаквих уметања или брисања. — У Карловцих дана шестнаестог Децембра година 1905. — М. П. Васо Пауковић с. р. кр. јавни бљежник“.

Библиотека † Илариона Руварца. Рекли смо, да ћемо у своје време читаоцима овога листа јавити, шта ће бити са Иларионовом библиотеком, и овим испуњујемо своје обећање.

Његова Светост као поштовалац покојног Илариона, благоизволео је одобрити закључак братства манастира Гргетег да се његова библиотека пренесе у Карловце и споји са митрополијско-патријарашком библиотеком, те је иста заједно са органима у којима је смештена била, пренета у Карловце и смештена се у засебну собу као „Библиотека Илариона Руварца архимандрита гргетешког“.

И тако ће Иларионова библиотека бити спасена, а подједно и отворена свима онима, који се ухтеду њоме користити.

Уверени смо да ће с нама заједно сви они, који знају и који требају стручних књига узвикнути и за овај родољубиви поступак Његове Светости: *Живела Његова Светост патријараш Георгије!*

Нове књиге.

WWW.UNILIB.RS
Пастирске посланице др. Георгија Летића,
 српскога православнога епископа тетишварскога.
Трећа посланица На Божић 1905. О неговању и
васпитавању мале деце. Карловци 8^о 14.

Уредба црквено-просвјетне управе српских пра-
вославних епархија у Босни и Херцеговини. Мостар
 16^о Цена 1 Кр.

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Од администрације.

Молимо поштоване претплатнике да дужну претплату подмире, и нову обнове, јер ето наступа већ и нова година 1906. а многи претплатници наши нису подмирили своју претплату на овај лист ни за 1905., а да не би смо морали никоме лист обуставити, моле се г. г. дужници да свој дуг плате.

Књижевни огласи.

Ишла је из штампе, и може се добити код потписате управе књига:

О ПИС

СРПСКИХ ФРУШКОГОРСКИХ МАНАСТИРА 1753.

Преоцишито: **Димитрије Руварац.**

Књига је штампана на лепом белом папиру и има 488 стр.

Цена је књизи увезаној у платно — сва — 5 Кр., а неувезаној 4 Кр.

Управа српске манастирске штампарије.

Ишла је из штампе нова школска књига, под насловом:

ШКОЛСКА ДЕЦА

НА

СЛУЖБИ БОЖЈОЈ

УПУТСТВО

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ СРП. ОСНОВНИХ ШКОЛА

нако да у св. цркви на богослужењима суделују

Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — Цена је књизи 20 потура.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1-20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књигу која је прописана као школски учебник на средњим школама.

Српска Манастирска Штампарија.

ЛИТУРГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

САСТАВИО

ЂОКА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига готова и може се добити у потписаној штампарији. Исту књигу одобрио је св. Архијерејски Синод, с тога молимо да се поручбине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 потура. Књижарима, школским одборима и г.г. учитељима, дајемо уобичајени књижарски попуст.

Српска Манастирска Штампарија

у Ср. Карловцима.

Ишла је нова књига из штампе:

„ВЕЛИКИ ТИПИК“

који се може добити само код издавача Српске Манастирске Штампарије по 4 круне од брошираног примерка. Укоричен 5.— К.

Српска Манастирска Штампарија.

ИЗВОД

ИЗ

СРПСКЕ ГРАМАТИКЕ

ЗА I. И II. ГИМНАЗИЈСКИ РАЗРЕД

САСТАВИО

ЈОВАН ЖИВАНОВИЋ

Ишла је из штампе. Цена је књизи 1 круна. Школска књига је ова одавно понестала, и ђаци наши нису је имали, те се јако осећала потреба да се приреди ново издање што је и учињено. Г. автор није жалио труда, да ову књигу допуни и на ново преради, а српска манастирска штампарија изда.

АПОСТОЛИ

ПРАЗНИЧНИ И НЕДЕЉНИ

УРЕДИО

Прота Василије Николајевић.

Цена 1 књ. брошираној К 1-50

„ 1 „ тврдо везаној „ 2—

„ 1 „ тврдо везаној у сафијану „ 2-50

Књига се може добити код Управе Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 768./653. 1905.

2—2 91

СТЕЧАЈ

на упражњено место пароха у *Санаду* IV. плаћеног разреда.

Молитељи имају прописно инструисане молбе поднете надлежним путем овој конзисторији до 1. (14.) јануара 1906. године.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темешвару 1. (14.) новембра 1905.

Председништво.

Број Е. К. 372. ех 1905.

1—2 84.

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохију у Острвици II. плаћеног разреда у протопрезвитерату личком.

Рок компетовању оставља се до 1. јануара 1906. године.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 6. октобра 1905.

Председништво.

К. 1253./175. ех 1905.

1—2 96

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију VI. разреда мађарбојско-вилањску. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем претпостављених им власти потписаној конзисторији до 31. јануара (13. фебруара) 1905. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 23. нов. (6 дец.) 1905. г.

Председништво.

К. 188. зап. ех 1905.

1—2 95

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења парохијског места VI. разреда у Вемену с тим да ће изабрани парох и печварско-рацмечканску парохију VI. разреда администрирати. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем својих претпостављених власти до 31. јануара (13. фебруара) 1906. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти, 23. нов. (6. дец.) 1905. год.

Председништво.

Број 1073. К. в. 813. ех 1905.

1—2. 97

СТЕЧАЈ.

Исписује се на парохију у *Меланима*, V. разреда, а роком до укључиво 1. (14.) јануара 1906. године.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице надлежним путем до горњег рока потписаној конзисторији поднети.

Из сједнице прав. ери. епархијске конзисторије у Пакрацу, 23. новембра (6. децембра) 1905. године држане.

Председништво.

К. 168./зап. ех 1905.

92 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњеног парохијског места I. разреда у Пешти. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбе путем својих претпостављених власти до 31. јануара (13. фебруара) 1906. године потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будимпешти 23. новембра (6. децембра) 1905. године.

Председништво.

НАТЈЕЧАЈ.

1—3 93.

На темељу одлуке славног ери. прав. Епархијског Школског Одбора у Пакрацу од 26. нов. (9. дец.) бр. 102./Ш.О. 96. ех 1905., а у смислу 67 §-а Школске Уредбе од 17. јула 1872. год. расписује се натјечај за *ново установљено женско учитељско мјесто* са годишњом плаћом од *осам стотина* (800) Круна и станарином од *три стотине* (300) Круна.

Рок је од 14. натјечају (27.) дец. 1905. до укључиво 25. јан. (7. фебр.) 1906.

Натјечатељице имају своје молбенице, обложене свима потребним документима, управити на потписани мјесни школски одбор. Упозорују се наполе на 58. §. Школске Уредбе с тим, да се након правоћног избора, јер се школска година већ отпочела, има служба у овој школи *одмах* наступити.

Дужности изабране учитељице тачно су на значене у наредбе срп. нар. цркв. Школског Савета од 26. авг. 1876. г. бр. 124/168, оде. II. §§. 2—23.)

У Загребу 12. (25.) децембра 1905.

Мјесни Школски Одбор
срп. прав. црквено школеке опћинс.

Ad бр. К. 1993 ex/1033 1905.

88 3—3

Е Д И К Т.

У брако-разводној парници Живана Недељковића из Карловаца против супруге му Терезије рођ. Кракановић, сада непознатог боравишта, расписује се едикт с тим, да се поменути Терезија, овој конзисторији у року од три месеца дана, рачунајући од дана првог уврштења едикта овог у „Српском Сиону“ или лично или преко свога заступника пријавити има или место садањег свог пребивалишта означити, јер ће се иначе бракоразводан поступак и без ње наставити и довршити.

Из седнице Архид. конзисторије, држане у Карловцима 18. (31.) октобра 1905. год.

Председништво

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

20—24, 8.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира и од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријимају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 848. 1905